

Dobrovodské zrcadlení

sborník literární soutěže pro seniory

Témata ročníků:

Přátelství mého života | 2022

Láska prochází žaludkem | 2023

Dobrovodské zrcadlení

sborník literární soutěže pro seniory

Témata ročníků:

Přátelství mého života | 2022

Láska prochází žaludkem | 2023

Obsah

<i>Úvodní slovo</i>	<i>9</i>
 <i>2022</i>	
<i>Přátelství mého života aneb s přítelem není žádná cesta dlouhá</i>	<i>11</i>
 <i>Marie Hašková</i>	
<i>Často ráda vzpomínám na Sašu ze zámku.....</i>	<i>13</i>
 <i>Marie Choutková</i>	
<i>Dvojče Slávinka byla vždycky ta hodnější.....</i>	<i>15</i>
 <i>Václav Kliment</i>	
<i>O životním přátelství.....</i>	<i>17</i>
 <i>Maja Sládková</i>	
<i>Přátelství má jméno Lili</i>	<i>21</i>
 <i>Vladimír Turanský</i>	
<i>Tacik mi navždy zůstal v srdci.....</i>	<i>23</i>
 <i>kolektiv: Jaroslava Brejchová, Jiří Fiala, Zdenka Jílková, Jaroslava Klečatská, Jiří Kozel, Josef Meišner, Jindra Petráčková, Jaroslav Přivozník, Stanislav Vodička</i>	
<i>Co je přátelství?</i>	<i>25</i>
 <i>Alevtina Kalašniková</i>	
<i>Dohozený ženich.....</i>	<i>27</i>
 <i>Marie Klimešová</i>	
<i>Kráčím životem s Aničkou a Ludmilou.....</i>	<i>31</i>
 <i>Božena Nováková</i>	
<i>Nevidomá sestra.....</i>	<i>33</i>
 <i>František Novotný</i>	
<i>Moci se opřít o druhé a důvěřovat jim.....</i>	<i>35</i>

<i>Karel Smetana</i>	
<i>Najít člověka s dobrým srdcem a charakterem</i>	<i>37</i>
<i>Ludmila Sosnovcová</i>	
<i>S Martou jsme spolu prožívaly dobré i zlé</i>	<i>39</i>
<i>Hedvika Stašková</i>	
<i>Výlet na kolech</i>	<i>41</i>
<i>Vyhodnocení a předání cen 2022</i>	<i>43</i>
<i>2023</i>	
<i>Láska prochází žaludkem aneb vůně a chutě mého života.....</i>	<i>45</i>
<i>Jana Kleinová</i>	
<i>Díra.....</i>	<i>47</i>
<i>Anna Ambrosová</i>	
<i>Vařit s láskou a jíst pestře a střídmě</i>	<i>51</i>
<i>Václav Kliment</i>	
<i>Dobré jídlo – dobrá mysl.....</i>	<i>53</i>
<i>Miroslava Lišková</i>	
<i>Buchty dvakrát pečené</i>	<i>55</i>
<i>Marie Škorníčková</i>	
<i>Sladké zákusky i miminka</i>	<i>57</i>
<i>kolektiv: Jaroslava Brejchová, Jiří Fíala, Zdeňka Jílková, Jaroslava Klečatská, Jiří Kozel, Josef Meišner, Jindra Petráčková, Jaroslav Přivozník, Stanislav Vodička</i>	
<i>Všechny chutě života</i>	<i>61</i>
<i>Jiří Jäger</i>	
<i>Od škrubanků k cestování.....</i>	<i>65</i>

<i>Marie Jedličková</i>	
<i>Halušky a švestkové knedlíky.....</i>	<i>69</i>
<i>Jaroslav Kuneš</i>	
<i>Vzpomínky na talíři.....</i>	<i>71</i>
<i>Jan Leskovec</i>	
<i>Přátelé dovedou odpouštět.....</i>	<i>73</i>
<i>Václav Musil</i>	
<i>Jak to bylo s rybízovým vínem, meruňkovými kompoty a točeným salámem</i>	<i>75</i>
<i>Božena a Lidmila Novákovy</i>	
<i>Když doma zavoněl chleba.....</i>	<i>79</i>
<i>Marie Plchová</i>	
<i>Houbová omáčka a šterc</i>	<i>81</i>
<i>Miluše Procházková</i>	
<i>Maminčina kuchyně a moje avokádové trojhránky</i>	<i>83</i>
<i>Helena Richtářová</i>	
<i>Jak se vařilo v Kolíně</i>	<i>87</i>
<i>Maja Sládková</i>	
<i>Kouzla z naší kuchyně.....</i>	<i>91</i>
<i>Josef Špatenka</i>	
<i>Vůně domova.....</i>	<i>93</i>
<i>Vyhodnocení a předání cen 2023</i>	<i>95</i>
<i>Závěrečné zamyšlení.....</i>	<i>97</i>
<i>Poděkování.....</i>	<i>98</i>
<i>Odkazy</i>	<i>100</i>

Úvodní slovo

Vážení a milí čtenáři,

myšlenka na uspořádání vlastní literární soutěže měla hned několik dobrých důvodů. Psal se rok 2019, kdy přišla nabídka s možností zapojit naše seniory do literární soutěže *Polabská Vřba*, kterou už několikátý rok vypisuje knihovna Eduarda Petišky v Brandýse nad Labem. Chuť našich klientů podělit se o své vzpomínky, prožitky a možnost je sdílet s ostatními, začala pomalu narůstat. Senioři měli tak možnost se vyjádřit svým originálním, osobitým způsobem k danému tématu. Motivující byly nejen pozitivní reakce samotných klientů v rámci stráveného času při psaní jejich příběhů, ale také následně, pro někoho i překvapující, získaná ocenění. Stali jsme se tak pravidelnými přispěvateli v této soutěži.

Další, snad možná i starší myšlenkou, která nás vedla k uspořádání naší literární soutěže, byla propojenost a práce se životním příběhem člověka v našem domově, která se stala přirozeným procesem v péči o klienta a navázáním na jeho životní pout, v které se odráží přání, potřeby, zvyky, rituály – jedním slovem osobnost a jedinečnost člověka.

Samotný výběr názvu soutěže měl svůj vývoj a čas. Proč tedy Dobrovodské zrcadlení? Propojenost vody, vodní hladiny nebo vodního zrcadla a název místa našeho domova se téměř asociačně začal propojovat. Zrcadlo, které symbolizuje čistotu, jasnost, pravdu a odraz sebe samého, je cestou k sebepoznání. Sami víme, že zrcadlo nám tak umožňuje vidět sebe, jací skutečně jsme. Proto i název soutěže má připomenout schopnost a možnost nahlédnout do svých vzpomínek, možnost si určité skutečnosti uvědomit, poznat a případně přijmout. Sdělení myšlenek v psaném textu má hned několik rovin. Dává možnost pochopení či rekapitulace svého života, srovnání si

vlastních myšlenek, nebo se na skutečnost podívat z jiného úhlu. Každé vyjádření a odvážné zveřejnění prožitých příběhů se může stát poselstvím dalším generacím

První ročník soutěže se konal v roce 2022 a byl zkouškou času, obětavosti a trpělivosti. Tento rok byly osloveny domovy pro seniory Chvalkov, Chýnov a Budislav. Volba témat měla vycházet z toho, o čem se nám dobře mluví a jedná a co v nás vyvolává příjemné pocity. Rok 2022 byl inspirovaný japonským příslovím: *Přátelství mého života aneb s přítelem není žádná cesta dlouhá.*

Druhý ročník jsme se rozhodli myšlenku literární soutěže rozšířit o více soutěživých. Mezi zúčastněnými byly tedy už domovy pro seniory v Chýnově, Chvalkově, Budislavi, z Českých Budějovic pak Staroměstská a Hvízdal. Téma pro rok 2023 mělo zachytit zážitky spojené s kuchyní, jídlem a stolováním – *Láska prochází žaludkem aneb vůně a chuť mého života.* Jednotlivé příspěvky zachycovaly vzpomínky spojené například s domácí výrobou rybízového vína, pečením chleba, stloukáním másla nebo recepty spojené s posezením u přátel. Myšlenky na jídlo se často pojily s konkrétními lidmi, kteří byli v životě přispěvatelů důležití.

V následující publikaci najdete příspěvky autorů, kteří se chtěli s ostatními podělit o svůj pohled na život v duchu motta soutěže: *Život je jako zrcadlo – když na něj hledíš pozitivně, odvděčí se ti úsměvem.* Přeji všem čtenářům příjemné chvíle při čtení a znovu velice děkuji všem autorům příspěvků, protože bez nich by tahle optimistická knížka nevznikla.

S nadějí a pokorou v srdci si přeju, aby se myšlenka psaní a zrcadlení vzpomínek našich seniorů šířila dál, protože jak říká klasik: *“Psát znamená číst v sobě”*.

Alexandra Čečetková

Přátelství mého života
aneb s přítelem není žádná cesta dlouhá

2022

Marie Hašková

Často ráda vzpomínám na Sašu ze zámku

Pokud mám zavzpomínat na někoho z mých přátel, hned mě napadá kamarádka z dětství Sáša. Celým jménem byla Alexandra Šolínová a jezdila z Prahy za svou babičkou k nám na ves do Rašovic. Její rodina pocházela ze šlechtického rodu a v Rašovicích měli zámek. Tam žila její babička, dědeček a strýc Leo Kracík, který pro svou neteř jezdil vždy na nádraží do Sudoměřic. Měl už tehdy auto, to víte, hrabě.

Sáša byla starší než já asi o tři roky a měla ještě staršího bratra Karla. Ten si občas hrával s námi. Na přední zahradě měli postavený altánek, který byl zařízený jen pro ni, jako domeček na hraní. Měla krásné panenky a nádobíčko a spoustu hraček, které my děti z vesnice neměly. Rády jsme si hrály i u nich ve stodole na slámě. Statek byl velký se spoustou zákoutí, ve kterých jsme se s oblibou ukrývaly při hře na schovávanou. Dodnes vzpomínám na věžičku na střeše zámku, ze které byl krásný výhled do okolí a na chaloupky ve vesnici.

Přes zimu Sáša do Rašovic nejezdila, tehdy jsem na ni dost často vzpomínala, co asi v Praze dělá a jak se má. Ale jakmile roztál poslední sníh, Sáša přijela. Občas s námi chodila také do školy do blízkého Hlasiva. To jsem ji vždy ráno vyzvedla na zámku. Měli hodně služebnictva: služebné na úklid, služebné na prádlo, kuchařky a další personál, který měl na starost práci kolem statku a domácích zvířat. Služebná mě vždy uvedla do chodby, kde už jsem měla své místo a čekala na Sášu, až se oblékne. Pak jsme společně s ostatními vesnickými dětmi pokračovaly do školy. Obzvlášť dobrodružné byly naše návraty, kdy jsme se vždy zdržely v lese, sbíraly jahůdky a někdy i houby. Děti

ji měly rády, protože Sáša byla hezká, milá, a přestože pocházela ze šlechtické rodiny, nebyla nafoukaná.

Taky jsme si chodívaly hrát k nám do chalupy, která stála hned vedle jejich zámku. Sáša u nás i ráda jedla, milovala maminky cmundu a tatínkovo uzené. Tatínek byl svým nakládáním masa a pak jeho vyuzením velmi vyhlášený.

Když byla ze Sáši už slečna, přestala do Rašovic jezdit, což mě mrzelo. Moc se mi po ní stýskalo. Jednou jsem tehdy potkala jejího bratra Karla, který už byl dospělý muž a do Rašovic přijel vozem. Ptala jsem se na ni. Prý se rozstona na nohy, ochrnula a už jezdit nemohla. To mi jí bylo opravdu líto, vzpomínala jsem, co jsme se naběhaly...

Před pár lety mne potkala Anežka, kamarádka ze vsi, a prý, ať k ní přijdu, že mi něco ukáže. Kdesi objevila staré fotografie, když jsme byly děti. Na jedné jsem já se Sášou. Ona sedí u nich na zámku v křesílku a já, jako její stráž, stojím u ní. Fotografie mě moc potěšila a vzala jsem si ji domů. Byly to tehdy hezké časy.

DS Chýnov, pracoviště Chýnov
*Marie Hašková, *1931*

Marie Choutková

Dvojče Slávinka byla vždycky ta hodnější

Byl krásný jarní den, dopoledne plné slunce a ptačího zpěvu. Na lavičce sedí paní, usmívá se, zdravíme se, pohledem vybízí, ať si přisednu a setrvám. Po chvíli ji oslovím, zda by byla ochotna se se mnou podělit o své paměti, zážitky prožité s nejvěrnější kamarádkou či o životním přátelství. „*To už je dávno pryč, již to není pravda,*“ odpovídá, „*ne-mám, co bych řekla, žila jsem úplně normálně, prací. Přátelství? Měla jsem rodinu.*“ A než se stačím nadechnout, rozpovídá se.

Když mi bylo patnáct let, byli u nás na večeri muzikanti. To se tak u nás dělávalo, že před plesem nebo poutí se určila rodina, která muzikanty pohostila. Pak jsme šli průvodem na ples, tenkrát se konal Babský ples. Já tak ráda tancovala, tatínek mne nikdy nemohl dostat domů. No, nebylo divu, zábava byla jen dvakrát do roka.

A pak, jednou v zimě, mi přišel dopis. Od muzikanta. Psal, že jsem se mu líbila a že za mnou přijede v neděli vlakem. Také mi tehdy dva padli do oka. Přemýšlela jsem a představovala si, který z těch chlapců to může být. Šla jsem mu naproti k dráze, vlak se vyřítíl a blížil se. Se zavřenýma očima a s bušením srdce jsem čekala. Vlak zastavil, vyhlížím mezi cestujícími, ale svého vysněného ctitele nevidím. Pomalu jsem přicházela blíž, on také, zaraženě se na mne díval a opatrně přikývl. No, co jsem mohla dělat, když už přijel. Přivedla jsem si ho domu a od té doby k nám jezdil každou neděli od tří hodin do devíti večer. Pak šel na vojnu, pořád jsme si psali a po pěti letech jsem se vdávala. Měli jsme spolu dva syny, hodné kluky. A nikdy jsem ničeho nelitovala.

Dětství jsem prožila spíš s babičkou a dědou, ti nás vychovávali. Byly jsme tři holky, sestra starší o tři roky a moje dvojče – Slávinka. Rodiče hodně pracovali a jen jsme odrostly, pomáhaly jsme. Dělal se na poli, vláčelo, jezdilo s koňmi, plelo. Vše ručně, žádné stroje. Tak si vlastně teď uvědomuji, že jsme nikdy neodmlouvaly. Jak rodiče řekli, tak jsme šly. Nikdy jsme neřekly ne. Ovšem neděle, ta byla nejhorší. A když nebyly buchty, nechtělo se nám vstávat už vůbec. Ono se jinak šlo, když bylo co vzít do ruky. Ale to se stávalo málokdy, většinou měla maminka napečeno.

O prázdninách jsme jezdily k tetě. Hlavně já a Slávinka. Tetu jsme neměly rády. Neměla děti, byla taková... víte, co myslím, že? Za manžela měla strážmistra. Bály jsme se ho. Nás bavilo houpat se na ořechu, ale strážmistr vždycky řval. Honil nás a nutil trhat maliny. Pamatuji se, jak jsme mu společně utíkaly, dělaly si legraci a smály se mu.

Pak přišlo období, kdy jsem ovdověla. To už je dvacet let. Musela jsem ještě chodit do práce. Byla to rána zůstat najednou sama, bez manžela. Ale sama jsem nezůstala, měla jsem syna Petra. Tenkrát se mnou všechno vyřizoval, přestěhovala jsem se k němu, a stará se o mne dodnes.

Tady v domově jsem tři roky. Šla jsem za Slávinkou, která je moje dvojče. Slávinka byla vždycky ta hodnější. Co já se jí nazlobila, sladkosti jsem jí snědla, všechno mi odpustila, všechno. Nedokázala se na mne mračit. A představte si, že já byla o hodinu starší. Maminka nám vyprávěla, jak jí doktor tehdy oznámil, že tam slyší dvě srdíčka. Tenhle doktor neuznával píchání oušek holčičkám. Jenže když jsme se narodily my, pravil prý mamince, ať koupí dvoje náušničky a každé jiné, jinak nás nerozezná.

Slávinka byla moje všechno. Jsem ráda, že jsme spolu byly ty poslední tři roky. Snad mne vnímala, vždy jsem ji líbala a hladila. Odevšad jsem chvátala, abych už byla u ní. Jednou jsem slyšela jí říct: „*Mařenko*“. Nepletu se, snad věděla, že jsem u ní. Vždy byla veselá, ráda tancovala a zpívala, pouštěla jsem jí rádio. A Bohouška milovala, ten tu byl také pořád.

Jaký budu mít konec já? Nevím...

DS Chýnov, pracoviště Chýnov
*Marie Choutková, *1931*

Václav Kliment

O životním přátelství

Přátelství uzavíráme většinou spontánně. Ačkoliv můžeme, a dokonce máme přátele vyhledávat, nelze si takový vztah nijak plánovat. Stejně tak je nepřípustné zvolit si předem nějakého člověka a nutit ho k přátelství s námi proti jeho vůli. Jakýkoliv takový pokus je od samého počátku odsouzen k neúspěchu. Přátelství zkrátka vznikají různě.

I já jsem kdysi uzavřel *přátelství*, a to s městem. V roce 1969 jsem měl krátce po vojně, když jsem četl inzerát, že Hotel Vyšehrad v Českém Krumlově, spadající pod správu Restaurací Kaplice, přijme nový personál. Byl jsem vyučený číšník, v té době jsem dálkově studoval Hotelovou školu v Mariánských Lázních, neměl jsem žádné závazky, a tak jsem se rozhodl zkusit to. Tehdy nebyl žádný problém pro moji profesi a v mém mladém věku sehnat zaměstnání. Domluvil jsem si po telefonu schůzku s personálním oddělením zmíněného podniku a po jejím uskutečnění jsem odjížděl s podepsanou smlouvou a s dohodnutým datem nástupu. Nastupoval jsem v prosinci 1969, kdy se hotel slavnostně otevíral.

Bydlel jsem v Českých Budějovicích, neměl jsem žádné vozidlo, a cestoval tedy s ČSAD. Což je důležité, protože než jsem dojel domů z pohovoru, už jsem tam měl telegram s naléhavým dotazem. Jestli bych prý nemohl nastoupit jako záskok za číšníka, který vedl vinárnu v Hotelu Sport v Kaplici, neboť si zlomil nohu a nemohl tak obsluhovat hosty. Na následující týden jsem neměl žádné pracovní závazky, ubytování jsem měl zajištěné, tak jsem si připravil smoking, několik košil a sbalil si osobní věci. A vyrazil jsem vstříc nové a dlouhé etapě mého života. Tak začalo mé přátelství s Kaplicí – městem, ke kterému mám opravdu velmi osobní vztah.

Dne 4. října 1969 v 17.20 hod jsem vystoupil z autobusu v Kaplici, jednu zastávku před konečnou, neboť jsem neměl tušení, kde se místo, kde jsem měl pracovat, tedy Hotel Sport, nachází. Spoléhal jsem na to, že se na adresu doptám. Vystoupil jsem ale do podzimního šera a nikde ani živáčka, jenom zhasnutá benzínová pumpa. Tam sice byl nějaký pohyb, ale žádná ochota se se mnou bavit. Přesně si vybavuji, na co jsem v té chvíli myslel: „*Jeśli mě někdo v téhle díře uvidí za půl roku, tak mu dám stovku!*“ Nakonec jsem přece jen někoho potkal, a ten mě nasměroval. Ještě tentýž večer jsem začal pracovat ve zmíněné vinárně. Pracovní doba byla večer, proto jsem mohl hojně využívat volného času přes den k poznávání města a jeho okolí. Po zhruba dvou měsících se můj kolega, za kterého jsem zaskakoval, uzdravil a já nastoupil jako vrchní číšník v Hotelu Vyšehrad v Českém Krumlově. Zde jsem měl vážně velké štěstí především na lidi, se kterými jsem pracoval. Podařilo se nám vytvořit báječnou partu lidí, která i přesto, že nás bylo často až žalostně málo, bezchybně pokrývala služby spojené s činností hotelu.

Asi po roce jsem dostal nabídku bytu 1+1 a dokonce se mohl rozhodnout, jestli chci byt v Krumlově, nebo v Kaplici. A já měl hned jasno! Po dvouměsíčních zkušenostech, kterých jsem v Kaplici nabyl, jsem se jednoznačně rozhodl pro byt právě tam. Jako dítě jsem vyrůstal v Českých Budějovicích, kde koupaliště, stadion, les, lyže a celkově jakékoliv vyžití bylo možné jen s využitím městské hromadné dopravy, popř. vlaku. A to jsme bydleli v samotném centru města. Tohle všechno mi Kaplice poskytovala denně téměř na stříbrném podnose – bydlení v paneláku, a přitom v létě pár metrů k rybníku s nádherným koupáním, v zimě zase vhodným k bruslení. Pár metrů to bylo i do lesa, kam jsem chodil na houby a krásné procházky, a jako bonus pět kilometrů od Kaplice ve Věžovaté Pláni byl lyžařský vlek. Krátký, ale dostačující.

Kaplice měla všechny znaky maloměsta, což místním poskytovalo řadu výhod. Lidé k sobě měli blíž, hodně toho o sobě věděli i to, co mohou od sebe čekat navzájem. Prostě ideální místo pro rodinný život. Založil jsem zde rodinu. Manželka byla ze stejného oboru jako já, po roce se nám narodil syn a za pět let dcera. Tehdy už jsme měli větší a prostornější byt, který získat v Kaplici nebyl takový problém jako v jiných rozsáhlejších městech. Moji kolegové číšníci, kteří pracovali ve velkoměstech, měli sice dobrou zaměstnání, ale za cenu toho, že bydleli u rodičů, ve starých činžácích, v garsonkách i s rodinami. Já jsem měl obojí – bezva byt i lukrativní zaměstnání. Hotel Vyšehrad patřil ke špičkovým zařízením v kraji, což potvrzoval i fakt, že personál tam vydr-

žel řadu let, a to nebylo v naší branži úplně obvyklé. Já sám jsem tam vydržel jako vrchní číšník a později jako vedoucí střediska celých osmnáct let.

Celou dobu jsem do práce dojížděl z Kaplice, i přes nabídky a možnosti stejného bydlení v Českém Krumlově. Za tu dobu se totiž Kaplice pro mě stala srdcová záležitost, plná skvělých sousedů a nádherného okolí, které jsme mohli s dětmi objevovat a prochodit křížem krážem. Život v Kaplici bych nevyměnil za život v žádném jiném sebestlepším a sebekrásnějším městě. Ani za České Budějovice, které jsou mým rodným městem a kde jsem dvaadvacet let žil, vyrůstal i dospíval, a kde jsem prožil spoustu hezkého, včetně prvních polibků a lásek. Měl jsem totiž srovnání, když jsem se jako mladý chtěl jít v létě vykoupat nebo na procházku do lesa, téměř nutností byl trolejbus. S mými rodiči jsme nebyli nijak chudí, ale většinu dětských her jsem stejně prožil na dvorcích a v ulicích. Tohle mé děti v Kaplici nikdy nepoznaly. Les, rybník, příroda, výlety a program k vyžití v létě i v zimě, klidně každý den bez omezování. Nebyli jsme limitováni jízdními řády ani velkými vzdálenostmi.

Kaplice není město dechberoucích architektonických památek ani vzácných pamětihodností, ale jsem přesvědčen, že je skvělým místem pro rodiny s dětmi. Najdete tu vše, co k dobrému životu potřebujete. V Kaplici jsem se vždycky cítil přirozeně dobře, zkrátka jako doma.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chwalkov

*Václav Kliment, *1947*

Maja Sládková

Přátelství má jméno Lili

Bylo 10. května v roce 1945, několik dní po konci války. Němci tenkrát ze zoufalství konali strašné věci, páchali sebevraždy nebo utíkali na západ před Rusy.

Utíkali stejně jako dnes Ukrajinci. Kde byly volné prostory, schovávali se, kde se dalo. Po válce úřady daly výzvu, že se budou dávat po válce Němci k Čechům na práci. Měli jsme vilu na Hosíně, moji rodiče tehdy sháněli hospodyně. Jeli tenkrát prodat auto tatrovku, tatínek chtěl větší, protože nás bylo pět.

Tatka přijel vlakem a přivezl s sebou děvče, velmi pěknou, jak se říká – do světa. Přivezl dívku, která byla Slovenka, adoptovaná německými rodiči, kteří ji dali studovat na gymnázium. Jmenovala se Cecílie, říkali jsme jí Lili.

Byla baculatější, ale moc hezká, moc jsem ji milovala. Mně bylo patnáct let a Lili osmnáct. Když ji tatínek tenkrát přivezl, byla pořezaná, ale nikdy jsem jí na čerstvé jizvy neptala. V té době Němci zabíjeli sebe i svoje děti. Lilinina maminka byla vdova, dala dceru na převýchovu německým rodičům. Ti byli bezdětní a chovali se k ní moc hezky. *Náhradní rodina* bydlela v Rožnově u jedné staré paní. Jednoho dne slyšela majitelka domu rány. Naskytl se jí hrozný pohled, tatínek se oběsil. Lili měla obrovské štěstí, že utekla velké tragédii, přestože se majitelka domu domnívala, že se i ona snažila spáchat sebevraždu.

Naši si Lili vzali jako schovanku. Měla dva bratry, ale nevím, jestli přežili válku, asi se přidali na stranu Němců. Lili, když se to dozvěděla, plakala a styděla se za to. Věděla jsem, že nemám o této citlivé věci hovořit. Téma zůstalo uzavřené.

Lili byla mamince k ruce, měla na starosti úklid a vaření. Rodiče ji nakonec adoptovali a ze schovanky se stala moje sestra. Teď jsme byly ne tři, ale čtyři sestry. Byla veselá, rychle se naučila česky, asi si jazyk pamatovala z doby, kdy žila na Slovensku. Velmi dobře jezdila na koni. Mužům se hodně líbila. Tenkrát chodila s chlapcem Maxou. Jednou Maxa přijel na louku, kde jsme seděly s Lili na koních. Tenkrát Maxa přijel na kole a přivezl kluka, který se mi velice líbil. Jmenoval se Václav.

Často jsme se o mládencích bavily se spolužačkou Helenou, chodila tenkrát s Petrem. Petr byl náš prostředník, který tehdy, což jsem ani netušila, mému budoucímu manželovi řekl, že se mi líbí. A jestli mě chce mít, musí vystudovat vysokou školu. A tak se stalo – vystudoval vysokou školou a stal se inženýrem. Bylo mu dvacet jedna let. Maxa tenkrát měl už po střední škole a s Václavem chodívali stejně oblečení. Václav šel se mnou na první rande, které dopadlo strašně, bylo mi tenkrát patnáct let. Václav bydlel v nádražním domku u trati. Druhý den jsem se tak styděla, že jsem nastoupila do jiného vlaku, aby mě neviděl. Václava to tak ranilo, že se mnou rok nemluvil.

Pamatuji si, že jsme spolu s Lili vedly jednu manifestaci v pivovarské zahradě v Českých Budějovicích, seděly jsme na koních. Potkala jsem se zde s Miladou Horákovou, která vedla skupinu národních socialistů. Moc hezky se s ní povídalo. Je mi moc líto, jak dopadla.

Lili u nás žila asi čtyři roky. Později odešla a dobře se vdala, měla dvě děti a žila v Českých Budějovicích. Šla si svou vlastní cestou, ale celý život jsme se potkávaly. Nakonec jsme se potkaly u obchodu Baťa. Myslím, že byla v životě šťastná.

Lili jsem měla hodně ráda jako sestru a mohla se na ni spolehnout. Je jedno, že nebyla vlastní, milovala jsem ji stejně jako mé vlastní sestry.

V životě jsem poznala, že vlídným slovem se dá změnit situace.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Maja Sládková, *1931*

Vladimír Turanský

Tacik mi navždy zůstal v srdci

Odmala jsem měl jednoho velkého kamaráda. Bydlel stejně jako já ve Zvolenu, ve zděných bytech bez toalet, které nechal postavit Baťa. Jeho tatínek pro Baťu pracoval. Baťa nechal odvodnit široké území Hronu a vytvořil tam odvodňovací kanál, který vedl do elektrárny. Byty stály na okraji malé osady, kde byli ubytovaní lidé ve vlakových vagonech. Bohatší měli lepší vagony a chudší pak žili v nákladních. Osadě jsme říkali Čínská čtvrť.

Můj kamarád Jožo a já jsme se potkali v partě starších kluků, kteří se v Čínské čtvrti potulovali. Měli jsme přezdívky Tacik a já Tury. Přezdívka Tacik vznikla, když byl ještě malý a oslovoval tak svého tatínka – proto Tacik. Jeho maminka pracovala v cukrárně. Měla velice ráda divadlo, kam chodila každý večer na všechna hraná představení. Tacik se vždycky doma bál. Proto mne vždycky prosil, abych za ním přišel vždy, když jeho maminka byla pryč. Chodil jsem za ním rád, ale domů jsem se vracel pozdě. Každé ráno jsem se pro něj stavil, když jsem šel do školy. Když jsme vyrostli, Tacik se stal velkým bohémem, rád se napil a děvčata na něj letěla. Byl také velice dobrý fotbalista, uměl dobře driblovat.

Nejhorší bylo, když jsem obdržel povolávací rozkaz a musel na vojnu. Tacik povolávací rozkaz nedostal, a každý se mu smál, že ho ani na vojnu nevzali. Velice těžko to nesl a byl vznětlivý. Proto začal hodně pít. Když jsem byl pak na vojně, Tacik mi ani nepsal. Topil se v samých problémech. Bohužel mne doma neměl, tak čím dál víc pil a pral se. Ta hrozná událost se přihodila právě v době, kdy jsem byl na vojně. Pravděpodobně se jednalo o zklamání v lásce nebo nějakou urážku, co Tacika vyprovokovalo

k tomu, aby ten den o to více pil. Později jsem se dozvěděl, že se opilý skoro namol vydal prostředkem kolejiště na nádraží. A tak se stalo, že ho srazil protijedoucí vlak. Byl na místě mrtvý. O tragédii jsem se dozvěděl později z dopisu jeho sestry, která mi na vojnu napsala, že je Tacík po smrti. Hodně dodnes přemýšlím o tom, že kdybych tenkrát nešel na vojnu, nikdy by se to pravděpodobně nestalo. Byl jsem jeho velký přítel, vždy na mne dal, a určitě bych ho od tohoto úmyslu odradil. Naše přátelství tehdy mohlo překonat i nenadálou smrt.

Po nějaké době, když jsem se vrátil z vojny, jsem navštívil jeho rodinu. Potkal jsem se s jeho sestrou Zuzou, která mi vše, co se stalo, vypověděla ještě jednou. Oba jsme si společně pobřečeli. Kamarád Tacík mi navždy zůstal v srdci.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Vladimír Turanský, *1943*

kolektiv: Jaroslava Brejchová, Jiří Fiala, Zdeňka Jílková, Jaroslava Klečatská, Jiří Kozel, Josef Meišner, Jindra Petráčková, Jaroslav Přivozník, Stanislav Vodička

Co je přátelství?

Když se řekne přátelství?

To je vlastně poselství.

Celý život nás provází,
každý v něm něco jiného nachází.

Ať už je to láska, útěcha nebo jen radost,
opravdových přátel není nikdy dost.

Nezáleží vůbec na tom, kolik náš přítel nohou má.
Důležité je, co my pro něj a on pro nás znamená.

S přítelem po boku se starosti hned tenčí
a smutek a splín jsou hned menší.

Nejlepší přítel naše špatné stránky zná,
a i přesto nás vždy rád má.

A jak čas plyne a my stárneme,
ty nejlepší přátele si v sobě stále neseme.

Buď je po boku stále máme,
anebo na ně vždy s úsměvem rádi vzpomínáme.
Nejen na to, jak nás nejednou z průšvihů tahali,
ale hlavně na to, jak jsme se společně nasmáli.

Je třeba taky zmínit naše čtyřnohé přátele!
Protože bez nich by na světě nebylo vesele.

Jejich oddanost, věrnost a láska jsou k nezaplacení.
Ale málokdo to zavčas ocení.

Svémi kousky a lumpárnami nás celý život bavili.
A když bylo smutno, tak se k nám tulili.

Zkrátka přátelé do našeho života patří.
Vždyť jsou to skoro jako naši bratři.

Pojďme si našich přátelství vážit!
A musíme o ně pečovat a stále se snažit!

Přátelství je krásná a důležitá věc!
A to je odvěká pravda a žádný kec!

DS Chýnov, pracoviště Budislav

*Jaroslava Brejchová, *1928 | Jiří Fiala, *1933 | Zdeňka Jílková, *1933*
*Jaroslava Klečatská, *1930 | Jiří Kozel, *1950 | Josef Meišner, *1953*
*Jindra Petráčková *1952 | Jaroslav Přivozník, *1936 | Stanislav Vodička *1955*

Alevtina Kalašniková

Dohozený ženich

Můj dědeček se narodil v roce 1870 ve vesnici, která čítala asi dvacet domů. Když mu bylo patnáct let, zemřel mu otec. Zůstaly po něm tři děti. Starší sestra byla již vdaná, mladší se chystala na vdavky a šila si věno. Dědeček pochopil, že sám všechno nezvládne – starost o domácnost, pole a všechno zemědělství. V té době ho zajímala technika, např. opravy zemědělských strojů.

Rodině začal pomáhat budoucí manžel sestry, takže to nějaký den šlo. Po čase dědeček oznámil mamince, že ho hospodářství nebaví a ani mu nerozumí, a že by šel rád pracovat do fabriky. Maminku ujistil, že celou rodinu uživí.

Fabrika byla vzdálená od vesnice sedm kilometrů. Fabrik tam bylo víc, dědeček si vybral textilní. V té době nejezdila auta ani autobusy, takže se mohl dopravovat jedine pěšky nebo na koni. Dědeček se šel pozeptat do vybrané fabriky, zda by ho přijali. Bylo mu řečeno, že ano, ale až mu bude šestnáct let. Kdyby si chtěl práci prozatím zkusit, tak může, ale zadarmo. Dědeček byl moc hezký, upravený, měl krásné vlnité vlasy a na všechny udělal velký dojem. Začal tedy občas pracovat ve fabrice, a protože měl doma stále hospodářství, musel pracovat i tam.

Sestra měla věno skoro připravené a termín svatby se blížil. K věnu patřila i finanční částka. Rodina patřila ke střední vrstvě, peníze nebyly nazbyt. Aby nějaké získali, museli prodat koně. Ženich se poslední dobou omlouval a nechodil již tak často vypomáhat. Vymlouval se, že opravuje střechu, čas na pomáhání neměl.

Dědu zajímala jenom fabrika. Dobře se zaučil a zaskakoval na různých pozicích. Pak ho přijali jako stálého zaměstnance. Na domácí práce už potom neměl čas, do práce chodil každý den čtrnáct kilometrů pěšky.

Tehdy se rodina od cizích lidí dozvěděla, že snoubenec sestry si namluvil paní, která přišla do vesnice s malým děckem, a které dělal opravy na domě.

Po roce dědečka představili majiteli továrny. Majitel mu řekl, že o něm slyšel samé dobré reference a že mu doplatí dva měsíce, které odpracoval do šestnáctého roku. Majitel se také od svých zaměstnanců dozvěděl, že dědeček každý den chodí čtrnáct kilometrů. Nabídnul mu tedy, že když zůstane ve fabrice deset až patnáct let, tak mu dá kredit v bance, ať si koupí pozemek a postaví dům. Když to doma řekl, hned se toho chytila sestra, která návrh přijala s radostí, ale maminka nechtěla z vesnice odejít. Koupil tedy dvojí parcelu a podepsal smlouvu na dvacet let. Při podpisu mu továrník řekl: „*Pokud dům postavíš, mám pro tebe i nevěstu.*“ Dědeček se však lekl, že nevěstu nechce.

Když potřeboval rozebrat srub, ve kterém bydleli, nechal vzkaz pro snoubence sestry: „*Když jsi nás takhle podvedl, tak nám aspoň přijď pomoci rozebrat srub.*“ Nato mu snoubenec řekl, že nechce vidět svou bývalou snoubenku, ale nakonec pomohl, a srub se postavil na pozemku ve městě.

Vedle srubu se začal stavět nový dům, na který dostal dědeček půjčku od banky. Když dům stál, majitel mu připomněl nevěstu, kterou dřív dědeček odmítl. Sliboval i věno pro nevěstu, ale dědeček odpověděl: „*Nebudeme se o nevěstách bavit.*“

A pak přišlo období masopustu. Hospodyňky pekly palačinky, plnily se koláče s masem, z práce dostali všichni volno. Zábavou byli koně, zdobené různými pentlemi, a saně, do kterých se dával koberec. Této slavnosti se vždy účastnili mladí i staří. Továrník se obrátil na dědečka, jestli umí pracovat s koňmi, když je z vesnice. Odpověděl mu, že sice nemá moc praxi a jezdit cvalet neumí, ale jinak že si poradí. Továrník mu dal dva dny, aby se seznámil s koněm, a dostal číslo pět.

Továrník zaměstnával kuchaře, jehož dcera Olga každý rok slavnost navštěvovala. Dostala koně s číslem sedm. Den před svátkem přišla do konírny, aby zvěděla, jak se vše připravuje. Zjistila, že s partou, se kterou jezdila, na seznamu není. Byla zklamaná, že všichni kamarádi pojedou spolu, a ona ne. Řekli jí, že pojedou, ale tentokrát s číslem pět. Šla tedy najít koně s číslem pět, a tam stál dědeček a hladil koně. Ona se ho zepta-

la, kdo s koněm pojede, a dědeček odpověděl, že neví. Olga se ho vyptávala na různé věci a dědeček jí řekl, že to nikdy nedělal a neví, co má dělat. Olga dědu ujistila, aby se nebál, že koně Rozu dobře zná a jízdu pojede sama. Dlouhou dobu se spolu bavili o všem možném, až zase přišla řeč na nevěstu. Děda Olze řekl, že mu pan továrník nabídl nějakou nevěstu i s věnem, ale on odmítl. Olga mu řekla, že on si může najít nevěstu sám, protože je chytrý, pracovitý, svědomitý a má dům. Že by si ho jistě každá vzala.

Olze také hledali v továrně ženicha. Najednou se objevil na dvoře postarší pán. Olga ho znala a věděla, že je vdovec, a domyslela si, že je to právě on, kterého jí chtějí dát za ženicha. I Olze řekl továrník, že má pro ni ženicha, ale zatím musí ještě počkat. Důvod, proč si Olga myslela, že musí nějaký čas počkat, byl ten, že vdovec musí být půl roku sám a až poté si může hledat nevěstu.

Od té chvíle dědeček neustále myslel na Olgu. Moc se mu líbila, byla jiná než ostatní. Na slavnosti mluvil děda s továrníkem a mimo jiné mu řekl, ať mu nevěstu nehledá, že se mu líbí Olga. Továrník se tvářil nechápavě a chtěl vědět, kdo ta Olga je. Děda mu vysvětlil, že je dcerou jeho kuchaře. Továrník se pousmál, a nakonec vyšlo najevo, že Olgu, která měla vždy číslo sedm, přeřadil na číslo pět on sám, aby se setkala s dědečkem.

Po nějaké době řekl děda Olze, že by si ji rád vzal. Sice má dům, který musí splácet, a že není tak bohatý, jak se zdá, a že v domě není nic krom postele. Olga byla velmi mladá, bylo jí teprve sedmnáct let. Řekla, že jí to nevadí a že budou spolu šetřit, že umí vařit a starat se o dům.

Jakmile Olga dovršila osmnácti let, byla svatba. Továrník, jak slíbil, dal Olze výbavu (prádlo, šaty, povlečení, ...). Peníze ne. Olga nemohla dostat peníze ani od svého tatínka, protože se jí nedávno vdala sestra Líza, která je dostala.

Dědeček si vyrobil stůl na svatební hostinu, která se z finančních důvodů konala doma. Na svatbu přijeli všichni z rodiny. Hostina byla výborná, když tatínek nevěsty byl kuchař. Továrník měl radost, že mu plán vyšel. Po svatbě se dědeček stal nejmladším mistrem v továrně.

Dědeček s Olgou společně vychovali osm dětí. Je zajímavé, že manželé nikdy nespali spolu. Dědeček měl již postel za svobodna a Olze se kupovala postel nová, kterou

postavili na jinou stranu, než stála dědova. Když měli čtyři děti, koupili dětem dvoje boty. Tudíž dvě děti chodily ven dopoledne a dvě odpoledne.

Když byl děda před důchodem, učil na učilišti. Hlavním předmětem bylo tkalcovství. Kamarádi mu složili poklonu, že toho v životě hodně dokázal. Dědeček jim řekl, že jedinou chloubou jeho života je, že svoje děti vychoval jako slušné lidi.

Manželství bylo velmi šťastné a tolerantní a vydrželo přes padesát let.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chvalkov
*Alevtina Kalašniková, *1927*

Marie Klimešová

Kráčím životem s Aničkou a Ludmilou

U nás ve vsi bydlela moje kamarádka, jmenovala se Anička Joklová. Její manžel pocházel z Čejkovic. Namluvila si ho na zábavě. My s Aničkou jsme se znaly od malička, byl jsme spolu prakticky od narození. Jsme téměř stejně staré. Anička se narodila v dubnu a já v březnu. Známe se hodně dlouho, chodily jsme spolu do školky a do školy. Do školky jsme chodily do Dívčic a do školy do Zlivi. Chodily jsme již do novější školy, stará škola stávala u pošty. Ve škole jsme tolik spolu neseděly v lavici, Anička byla větší, takže seděla spíše vzadu, a já menší jsem seděla vepředu. Byla moc hezká a hodná.

Moc jsme si obě rozuměly. Chodívaly jsme spolu na zábavy. Pamatuji si sál, kde po jedné straně sedávali kluci a my z druhé strany. Kluci pro nás běželi, aby si některou vybrali, ale některá děvčata zůstala sedět, protože si je nikdo nevybral. Bylo kruté být pod dozorem babiček, které nás hlídaly. S Aničkou jsme bývaly často v kole.

Bylo obvyklé, že jsme si vzájemně pomáhaly, například přebírat brambory nebo při práci na poli. Jednou mě naštvala tím, že mi slíbila, že půjde se mnou na zábavu. Slib nedodržela a řekla na poslední chvíli, že nepůjde, takže jsem musela shánět někoho jiného jako náhradu.

Rodiče nebyli přísní, osobně jsme byly dost poslušné a kráčely jsme spolu životem dál. S Aničkou jsme společně vychodily měšťanku, potom jsme se vdaly. Aničce dříve zemřel manžel, tím pádem jsme se jedna druhé více vzdálily. Měla dvě děti.

Setkávala jsem se s Aničkou v České Lhotě před pěti lety, kdy ovdověla. Nyní spolu nejsme v častém kontaktu, ale když přijedu do České Lhoty, vídáme se. Anička je doma, schopná se ještě postarat sama o sebe.

Nyní jsem se setkala s paní Ludmilovou Sosnovcovou, která je stejný ročník narození jako já. Připadá mi, jako bychom se znaly a patřily k sobě odjakživa. Seznámily jsme se, když jsem se jí jednou zeptala, jestli chce hrát Člověče, nezlob se. Společný čas trávíme na rehabilitaci, odpoledne si pak při kávě posedíme u kantýny, kde s ostatními zpíváme lidové písničky. Moc nás to baví. Po večeri si zase posedíme a popovídáme. Moc nám to spolu klapě. Ludmila je má spřízněná duše a jsme rády, že se máme. Vždycky říkám, že přátelství je lék na samotu.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Marie Klimešová, *1944*

Božena Nováková

Nevidomá sestra

V chalupě nás bylo šest sester. Nejstarší byla Mařenka, která se vdala do Plzně za pana Beneše. Dál byla Anička, pak Emilie, která se vdala za pana Štěcha, Růženka, která měla obchodní školu, já Božena a nejmladší sestra Liduška.

Anička byla druhá a velice šikovná. Měla jít studovat, ale tatínek řekl, že potřebuje, aby se někdo postaral o statek, a tak to nechal na Anince, kterou učil jezdit na koni a orat pole. Pak ale vzniklo družstvo a Anička musela jít pracovat do družstva. Pracovala v kravíně, kde dojila. Tak se jí však stal úraz, asi když upadla. Lékař řekl, že jí praskla sítnice, a za čtrnáct dní jí praskla i druhá. Anička tedy oslepla. Původně ji chtěli umístit do nemocnice, kam ale sestra odmítla jít. Mně potom řekli, že když s ní půjdu do léčebny Hrudkov, kde si musím zaplatit pobyt a stravu, může pobývat Anička nějaký čas tam. A tak jsme to tak udělali.

Za nějaký čas nás poslali domů do Slověnic. Tak jsem se o Aničku starala. Tenkrát nebyly žádné domovy, kde by mohla být, ani žádná domácí výpomoc. Sestra potřebovala pomoc se vším. Musela jsem s ní stále být, krmit ji, mýt a všechno obstarat. Neustále jsem ji provázela a přidržovala, aby neupadla. Stále jsem ji upozorňovala, kde je jaká nerovnost a schod.

Když jsem vycházela ze školy, měla jsem jít studovat dál. Pan učitel mi doporučil studovat kresbu, protože jsem na to měla vlohy. Když jsem udělala zkoušku na školu, přišlo mi, že požadavkům vyhověla, ale není přijatá. Tatínek jim napsal, proč jsem ne-

byla přijatá. Odpověděli, že jsem kulakova dcera, a oni kulacký parchanty nepotřebují. Byla jsem vyřízená.

Takže jsem také chodila do JZD, kde jsem pracovala na polích a obstarávala stroje. Ale potom, co měla Aninka úraz, všichni věděli, že je s ní špatně a bude potřebovat podporu. Proto už mě u ní nechali a nikdo nic neřekl.

V domácnosti jsme společně žily s Aničkou a Liduškou. Liduška pracovala v lese, kde sázela stromky, takže trochu vydělávala. Se sestrou Aničkou jsme měly krásný vztah, nejen sesterský, ale i kamarádský. Byly jsme si zkrátka hodně blízké. Mezi námi nikdy nic nebylo, žádné spory ani žádná zlost. U nás vládl naprostý klid a pohoda. Měli jsme se všichni rádi. Se vším jsem jí dokázala pomoci.

Třeba jsem vzala sestru na zahradu, kde jsem plela plevel a Anička se procházela. Máme zahradu hodně dlouhou, na konci je taras a pod ním rybník. Anička se procházela zahradou, a jak jsem se ohlídl, vidím, že byla najednou úplně dole a měla ruce před sebou, jako kdyby měla spadnout na zem. Utíkala jsem honem za ní a vzala ji pryč, protože by jinak spadla z tarasu do rybníka. Pak jsem ji odvedla domů a od té doby už ji nemohla nikam pustit samotnou. Nikdo z nás, co vidíme, si nedovede představit, jaké to je, když je někdo úplně slepý.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Božena Nováková, *1934*

František Novotný

Moci se opřít o druhé a důvěřovat jim

Můj nejlepší kamarád se jmenoval František Svoboda a poznali jsme se v první třídě, v 1. B v Týně nad Vltavou. Pamatuji si, jak jsme chodili spolu do školy a i na obědy. Nikdy jsem se nepohádali ani nepoprali. Pořád jsme spolu byli v kontaktu, vlastně až do doby, než jsme se oba oženili, což bylo v mých 27 letech. Byl to přítel, na kterého jsem se mohl spolehnout.

Oba jsme se učili velmi dobře. Dělali jsme spolu měšťanku. Dál jsme nestudovali, já pomáhal doma a František šel pracovat do výkupu v hospodářském družstvu. Vídali jsem se docela pravidelně v Týně nad Vltavou, třeba na pivu nebo na poutích, udržovali jsme spolu kontakt. Chodili jsme také spolu do hospody. Kamarád František už ale zemřel, je to už dva roky.

Další důležitý člověk, který mi pomohl překonat těžké období, byl pan Pizinger. Když mi zemřela maminka, povídal jsem si s ním. Mohl jsem se na něho spolehnout, vypovídat se mu a svěřit. Měl na práci splavování dřeva. Tatínek zůstal na všechno sám, měl na starost domácnost a hospodářství, já se staral o dobytek a práci na poli.

Další kamarád, který mě v životě potkal, byl Pavel Bystrianský. Pocházel ze Slovenska a sloužili jsme spolu celé dva roky na vojně. Sloužili jsme u dělostřelectva, měli tenkrát cvičit v Brdech, ale nakonec se střelby na pozemní cíle nezrealizovaly. Pamatuji si, že se na vojně objevila někdy i šikana, ale sám jsem ji na sobě nezažil. Vojenskou službou nás provázela písnička „*Máme Prahu stověžatou a v ní Martu prdelatou*“ (společensky nebezpečná narážka na Martu Gottwaldovou, manželku tehdejšího prezidenta – pozn. editor).

Za tuhle nebo podobné písničky bych se tenkrát dostal k PTP čili Pomocným technickým praporům. U pétépáků hlavně skončili ti, kteří měli politický škraloup, vlastnili pozemky a různé majetky a nelíbili se tehdejšímu režimu.

Když jsem měl po vojně, chodívali jsme v květnu na takzvanou májovou – modlili jsme se u kapličky a zpívali mariánské písně. Tam jsem si v roce 1950 našel svou první ženu, s kterou jsem se nejdříve přátelil, později naše přátelství přerostlo v lásku. Začal jsem ji z májové doprovázet čím dál víc a po šesti letech jsme se roku 1956 vzali. Jmenovala se Květoslava Novotná, pocházela z Doubravy u Týna nad Vltavou. Byla hodně mladá, bylo jí tehdy devatenáct let, zatímco mně dvacet pět let. Zaujala mě tenkrát nejen vzhledem, ale i svým chováním. Žena už pět let nežije, odešla v 83 letech.

Myslím si, že přátelství může být i mezi mužem a ženou, nejen mezi muži. V přátelství se mohou o sebe lidé opřít, dobře se doplňují. Myslím si, že muži a ženy se doplňují lépe. Přátelství pro mě znamená, že se člověk může spolehnout na toho druhého. V dnešní době mám kamaráda z Kolodějí, se kterým jsem pracoval v JZD, a dodnes za mnou jezdí. Jsem moc rád, že se máme. Přátelství a láska znamená moci se opřít o druhé lidi a důvěřovat jim.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*František Novotný, *1929*

Karel Smetana

Najít člověka s dobrým srdcem a charakterem

Jmenuji se Karel Smetana, jsem jihočeský rodák, Budějčák, Lišovák. Vzpomínám si, že moje první přátelství začalo řízením osudu v době, kdy jsem chodil do 3. třídy. Pamatuji si, jak jsem šel kolem domu, kde v okně v prvním patře seděl kluk. Řekl jsem, aby slezl, ať nevypadne, a než jsem to dořekl, letěl dolů. Chytil jsem ho do náruče. Jeho rodiče pak došli na radnici a já dostal děkovný dopis a medaili za zásluhy. Jmenoval se Karel Vančura a byli jsme pak letití kamarádi a přátelé. Bral jsem tenkrát pomoc na-prosto přirozeně jako svou morální povinnost.

Život šel dál. Vyučil jsem se v národním podniku Sfinx jako kovotlačitel, smaltér, zámečník, a absolvoval tu pak praxi. Později jsem si dodělával průmyslovou školu a poté nastoupil v roce 1963 k národnímu sboru. Z této doby vzpomínám na našeho velitele Františka Šestaubera a kapitána Vandase, kteří nás něco naučili. Od nich bychom se měli učit a brát si příklad, který dáváme dnes těm mladším, jak se mají chovat vůči ostatním a také vůči státu. Když jsme přestupovali ke sboru, měli jsme pár korun, asi 1380 Kčs, později 1420 Kčs a nakonec i 1780 Kčs. Dnes, kdy mladí kluci berou třicet až čtyřicet tisíc a nemají ani školu, by měli práci a vše ostatní vykonávat slušně a poctivě.

V životě jsem měl celou řadu kamarádů v zaměstnání ve sboru. V zaměstnání nás bylo asi třicet čtyři, vzpomínám na jména ostatních: Schneidhofer, Novotný, Novákové, Lávička, Pacout, Padrtové, Wernerové, Šebesta. Já, Zdeněk Davidů a Petr Pour

jsme už zůstali jediní na živu. Po roce 1990 přišly změny a my šli do civilu. Nastoupil jsem jako řidič a zdravotník u Červeného kříže, předseda organizované 7. skupiny pod vedením paní Zlámalové. Vzpomínám na naše členky z Červeného kříže, např. paní Slámovou, Váchovou, Fousovou, Ouhledovou, Podlešákovou... Sloužili jsme i na Zemi živitelce. Až do 82 let jsem byl věrný a pomáhal u bezpečnostních sborů ochrany majetku.

V paměti mi utkvěl náš policejní řidič pan Šebesta. Byli jsme letití kamarádi, znali se třicet let, bydleli jsme vedle sebe v Českých Budějovicích. Chodil jsem k němu, on zase ke mně, znal jsem jeho rodinu. Měli jsme společnou lásku, kterou byly šachy. Měli jsme spolu služby, dělali společně na zahradě. Zahrady jsme měli oba Na Číně v Husově kolonii u vysílače. Měl dvě děti, syna a dceru. Později jsem se dostal do Českého Krumlova, kde jsem poznal další lidi, kterých jsem si nesmírně vážil – operátéra Macka, pathology Pištu a Šenholda, doktora Krbce či paní primářka Fošumová, která zařídila pro krumlovskou nemocnici sanitku.

S velkou úctou vzpomínám na kamarády ze sboru, ale i na ty, co nás tzv. předešli, dále na sestřičky z Červeného kříže nebo na lékaře a sestřičky, kteří mě postavili na nohy. Když mi v mladém věku zemřela žena, což znamenalo obrovskou ztrátu, podpořili mě a podrželi kamarádi z Červeného kříže.

V současné době je mým kamarádem Láďa Vitoušů ze Svatkovic u Milevska. Seznámili jsme se v nemocnici, kde jsme byli společně hospitalizovaní. Chodívali jsme si sednout v nemocnici do parku, kde jsme si dávali kávu, hrávali jsme Člověče nezlob se nebo karty. Jezdával jsem k němu na návštěvy, pomáhal na zahrádce. Každý týden mi volá a chodí za mnou často na návštěvy. Z důvodu covidu jsme se dlouho neviděli. Velkou sílu mi nyní dodává pan kaplan, jehož považuji za velmi dobrého kamaráda, který mi pomohl především poskytnutím duševní útěchy a dodáním sil do života. Už šedesát let nosím růženec od lišovského pana faráře. Sprátelit se znamená najít člověka s dobrým srdcem a charakterem.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Karel Smetana, *1946*

Ludmila Sosnovcová

S Martou jsme spolu prožívaly dobré i zlé

Moje nejlepší kamarádka se jmenovala Marta Jindrová a byla ze Zvíkova u Lišova. Znalý jsme se od mládí, přistěhovala se odněkud od Děčína. Kamarádily jsem se, byla o tři roky mladší než já.

Byla moc šikovná, její otec chtěl, aby vystudovala. Byly jsme sousedky, já už ve Zvíkově bydlela, bylo mi asi deset let. Ona nikoho ve vesnici neznala. Pamatuji si, jak jsme společně trávily čas, jak jsme se u nich na zahradě spolu koupaly v neckách. Marta na mě kolikrát čekala, nebo mi pomáhala, když jsem dostala úkoly od maminky, např. vydrhnout podlahu. Byly jsme hodně věrné kamarádky celé dětství až do doby, kdy jsem začala chodit na zábavy. Záviděla mi, že já mohu, ale ona ne, protože byla mladší. Rodiče ji nepustili, museli ji držet zkrátka. V době studií na VŠ otěhotněla, její otec byl moc nešťastný a zlobil se, že si zkazila život. Manžel Marty byl starší asi o pět let a byl moc hodný. Choval se velmi zodpovědně, pomáhal se synem, aby mohla dostudovat. Studia zvládla i s dítětem, vystudovala pedagogickou fakultu s aprobací dějepisu a český jazyk.

Naše společné zážitky jsou hlavně z období dětství, když jsme stanovaly za domem. Byly jsme tak ze všeho vystrašené, že jsme nakonec většinou šly spát domů. Moje maminka chodívala do JZD pracovat do kravína a my s Martou jsme uklízely, hrávaly jsme maňáskové divadlo. Většinou se k nám přidal soused Mirek, který si později vzal sestru Marty. Byly tři sestry – Marta, Miluška, Anička. Marta se mě často ptala, když se jí líbil nějaký kluk, jestli je vhodný, nebo ne. Záleželo jí na mém názoru, ale rozhodovala se sama. Jsme s mou kamarádkou Martou pořád v kontaktu, máme na sebe

telefon a voláme si hlavně na svátky. V současné době bydlí v Sezimově Ústí, kde jsem se byla za ní podívat. Je to asi osm let, kdy jsem ji s přítelem během rekreačního pobytu navštívila. Bydleli jsme s partnerem v jednom rehabilitačním zařízení, sešly jsme se a povídaly.

Znám sestru Marty Aničku, s kterou se průběžně setkávám v Lišově. Už je taky v důchodu. Život Aničky byl ojedinelý. Vdala za muže, s kterým měla syna, a až později zjistila, že byl ženatý. Manželství za krátkou dobu skončilo. Nechápu, jak se mohli vzít, když byl ženatý. V současné době bydlí Anička ve Spolí u Lišova. Pamatuji si, jak jsme spolu natíraly podlahy, a rodiče posléze zjistili, že podlaha je shnilá.

S kamarádkou Martou máme dokonce syny stejně pojmenované – Martin a Honzík, aniž bychom se domlouvaly. Vzpomínám si, jak mi Marta vyprávěla, když jsme byly mladé, že byla za odměnu v Rusku. Vyprávěla mi, jak tam tenkrát žili, a že tam byla strašná bída. Naše cesty se skoro rozešly, když se Marta vdala, přesto jezdila ke svým rodičům do Zvíkova ze Sezimova Ústí, kde pracovala jako profesorka českého jazyka a dějepisu. Když jsme chtěly, tak jsme se prostě našly. Já ji a ona mě. Přátelství s kamarádkou Martou je mi blízké dodnes, vše jsme prožívaly spolu, dobré i zlé. Uvědomila jsem si s ní, že opravdu platí: V nouzi poznáš přítele.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Ludmila Sosnovcová, *1944*

Hedvika Stašková

Výlet na kolech

Nás bylo doma devět, pět holek a čtyři bratři. Maminka do práce nechodila, starala se o nás. Tatínek byl vyučeným řezbářem a díky tomu u nás nikdy nechyběly ručně vyřezávané hračky. Tatínek si troufl i na panenku, a tak jsme každý mohl mít svou vlastní hračku. Přesto, že mezi námi byly věkové rozdíly, všichni jsme se měli velmi rádi. Maminka i tatínek byli velice hodní. Chvilé strávené s tatínkem byly ty nejkrásnější, na které ráda vzpomínám. Měla jsem i hodně kamarádek, ale jedna mi utkvěla v srdci. Našly jsme si k sobě cestu, už když jsme byly malé. Přátelství nás provázelo až do tanečních a pak i dále. Dokonce i můj manžel jednou přivedl svého kamaráda, který se do mé kamarádky zakoukal a nakonec si ji vzal za ženu.

Vzpomínám na pár událostí, které mi v paměti nejvíc utkvěly. Jednou jsme se byly spolu koupat v rybníce, bylo hezké odpoledne. Užívaly jsme si vodu a najednou kolem mne proplula užovka. Hrozně jsem se lekla a chtěla před ní utéct. Moje tělo však ustrnulo a já se nemohla hýbat. Začala jsem křičet a moje kamarádka mi pomohla tím, že dělala, jako by užovku odháněla. Užovka však byla dávno pryč, a já vlastně měla strach z toho, co se mnohem více bálo mne.

Jindy jsme se zase společně vydaly na kola. Bylo hezké letní počasí, a tak jsme si řekly, že bychom si mohly udělat výlet. Rozhodly jsme se, že pojedeme na kolech do Trocnova, což je asi čtyři kilometry od nás. V té době byly v Trocnově pořádány pravidelné slavnosti u pomníku Jana Žižky z Trocnova a poutě, spojené s jarmarky, na kterých se prodávaly samé dobroty. Připadalo nám to jako jedna velká romantika. Vzaly jsme tedy kola a jely do Trocnova.

Když jsme tam dorazily, potřebovaly jsme napřed kola někam odložit. Tak jsme je opřely o veliký dub, abychom na ně dobře viděly, a šly si něco dobrého koupit a něčeho dobrého se napít. Samozřejmě, že jsme na kola úplně zapomněly a příjemně se bavily. Když jsme se rozhodly, že pojedeme domů, najednou jsme zjistily, že nemáme na čem. Kola byla pryč. Byly jsme z toho celé špatné a kola hledaly. Po nějaké chvíli jsme si všimly, že nás pozorují dva chlapci, kteří se na nás smáli. Vůbec jsme ty drzé kluky neznaly, a proto nám bylo divné, že k nám pomalu přicházeli blíž. Asi z toho měli pořádnou legraci. Když však viděli, že jsme skutečně strašně vyděšené a že stále hledáme svá kola, vytasili se s pravdou ven. Řekli nám, že kola ukryli, už když jsme přijely, a celou dobu jen čekali, jak se budeme tvářit. Když viděli, jak jsme vyděšené, rozhodli se přijít k nám a omluvit se. Nakonec jsme zjistili, že to byli moc prima kluci, se kterými byla zábava. Tak skončil náš společný výlet na kolech.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Hedvika Stašková, *1937*

Vyhodnocení a předání cen 2022

Stát se spisovatelem nebo novinářem, zaznamenávajícím zajímavé osudy druhých, mohou lidé v každém věku. A ti, kteří mají za sebou bohatý život a dostatek zkušeností, jsou na tom snad ještě o něco lépe. Přesvědčit se o tom mohli účastníci I. ročníku literární soutěže *Dobrovodské zrcadlení 2022*, které uspořádali zaměstnanci Domova důchodců Dobrá Voda u Českých Budějovic. Tématem bylo *Přátelství mého života aneb s přítelem není žádná cesta dlouhá*.

„Myšlenka uspořádat literární soutěže nás napadla v návaznosti na práci s životním příběhem uživatele, s kterým v našem domově pracujeme a který se promítá do nejrůznějších forem aktivitací, ať už skupinových nebo individuálních, jako např. reminiscence nebo tvorba knihy životního příběhu,“ vysvětluje manažerka sociální práce Alexandra Čečetková. Literární soutěž byla určena všem seniorům, kteří se chtěli podělit o vzpomínky, paměti a prožitky.

„Hlavním cílem soutěže je možnost vyjádření svých myšlenek, pocitů, představ, přání, zážitků. Je to i možnost pochopení, rekapitulace v životě, sdílení s ostatními svůj příběh a předávání jedinečnosti daného okamžiku,“ pokračuje Alexandra Čečetková, která s vedoucí sociálního úseku Renatou Tetourovou oslovila porotce z řad spisovatelů a novinářů, mezi nimi i spolupracovníci Deníku Hanku Hosnedlovou.

Soutěže se zúčastnili uživatelé z několika domovů seniorů v Jihočeském kraji. Slavnostní vyhlášení za účasti většiny oceněných s předáním cen a diplomů se uskutečnilo ve středu 3. srpna dopoledne v sále Domova důchodců Dobrá Voda.

A jak I. ročník dopadl? Cena roku: Marie Hašková, cena za prózu: Maja Sládková, Vladimír Turánský, Marie Choutková, Václav Kliment, zvláštní cena pro tým za poezii: Jindra Petráčková, Jaroslava Klečatská, Jaroslava Brejchová, Jiří Fiala, Jaroslav Přívozník, Jiří Kozel, diplom za účast: Božena Nováková, Hedvika Stašková, František

Novotný, Marie Klimešová, Ludmila Sosnovcová, Karel Smetana, Alevtina Kalašniková.

„Vzpomínala jsem na přítelkyni Lilu, kterou si naši rodiče vzali hned po válce jako schovanku a kterou jsem milovala stejně jako vlastní sestry,“ svěřila se výherkyně ceny za prózu Maja Sládková z Domova důchodců Dobrá Voda.

Radek Gális

Odkaz na článek, který vyšel 29. srpna 2022 na webu Českobudejovického deníku:

https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/pri-literarni-soutezi-zachytili-seniori-sva-zivotni-pratelstvi-20220829.html

foto: Radek Gális

Láska prochází žaludkem
aneb vůně a chutě mého života

2023

Jana Kleinová

Díra

Pondělní ráno působí na většinu lidí nepříjemně. Volný víkend uteče jako voda a nastane obyčejný týden, který někdy přináší veliká překvapení a neobvyklé zážitky. Tak tomu bylo i v mém případě.

Dnes se u nás doma koná zabijačka. Rychle jsem vyskočila z postele. Očima ještě jednou překontrolovala vhodnost oblečení vzhledem k nastávající dopolední přednášce a zamířila do koupelny. Ranní očista proběhla rychle. Snídaně se skládala z krajíce chleba se sýrem a čajem. Do sáčku jsem schovala čtyři koláče a jablka a vše ukryla do přední kapsy aktovky. Na svačinu se hodí.

„Ahoj, mami a tati. Ať se zabijačka vydaří. Přijedu domů kolem poledne a už se těším na všechny masové dobroty.“

Vzduch voněl syrově a silný mráz zalézal pod nehty a štípal do tváří. Na zastávce autobusu se do teplých kabátů choulilo asi pět lidí. Nikdo nemluvil. Autobus se pomalu posunoval od jedné malé vesničky ke druhé. Na další zastávce nastoupili dva mladíci. Uvelebili se na sedačkách a mladší zamumlal: *„To ti tedy řeknu, když se budeme loudat jako šneci a stavět v každé díře s pěti obyvateli, tak já zkoušku nestihnu, a to bude průšvih.“*

„Co chceš? Je to okružní autobus, který z malých vesniček veze lidi do práce nebo na další spoje do Prachatic. Ty jsi nechtěl odjet včera. Tak mlč!“ dodal ostře starší mladík. Autobus se pomalu šinul po zledovatělé cestě. Přepadl mě hlad. Z tašky jsem vytáhla koláče a jablka. Tělem se mi rozléval blažený pocit. Jídlo ve mně vždy vyvolává spokojenost, dobrou

náladu a radost. Už abych seděla doma v kuchyni a ládovala se zabijačkovými dobrotami.

„*Já bych si také dal něco k jídlu,*“ ozval se starší student. Ač nerada, přiklonila se moje ruka k možnosti rozdělit se.

„*Mám jenom koláče a jablka.*“ Ani nevím, jak rychle nabízené jídlo opustilo mou dlaň.

„*Děkujeme, to je bašta,*“ chválil starší. Moje myšlenky na zabijačkové dobroty přerušil mladší student. „*Podívej, Petře, další díra. Spoj v Prachaticích nám ujede. Ať jdou všechny díry k čertu!*“ rozhořčeně vytkl mladší.

Počasí se začalo kazit. Od západu se hnal studený vítr. Nebe potemnělo a k zemi se pomalu snášely velké kusy sněhu. Cestující rychle nastupovali, aby se ukryli před nepřízní počasí. Už abych byla doma v kuchyni u stolu plného dobrot, pomyslela jsem si. Náhle autobus dostal smyk. Brzdy zaskřípaly, motor zaburácel a my se ocitli v hluboké díře příkopu plné sněhu. Tam se vozidlo mírně naklonilo na pravou stranu a motor vzdal práci. Mezi cestující padlo ticho plné napětí.

„*Tohle je úplný konec. Další opravdová díra, ze které se bez pomoci nedostaneme. Sakra, co budu dělat?*“ bědoval mladší student. Postupně se vzpamatovali i ostatní. Někteří nadávali, jiní s hrůzou v očích pozorovali, co bude dál. Starší žena se tiše modlila a smutně dodala: „*Vězu tetě do Klatov buchty a spoj nestihnu. Zítra budou tvrdé a můžu je vyhodit.*“

„*My vám je pomůžeme sníst,*“ nabídl starší z dvojice chlapců. „*Tetě zítra upečete jiné.*“ Paní pohotově otevřela síťovou tašku, ze které vytáhla velikou papírovou krabici s vábně vonícím obsahem. „*Jen jezte, buchty je dost.*“

K rukám chlapců se ochotně přidávaly další. Během chvíle buchty příjemně naplnily obsahy mnoha žaludků. Někteří pochvalně pokyvovali nad chutí buchty a chválili dovednost kuchařky. Nálada se zlepšila.

„*Je někdo zraněný?*“ s obavami vyhrkl řidič. Když nedostal kladnou odpověď, spokojeně vyšel ven a obcházel autobus, aby zjistil skutečné škody.

„*Víte co? Zazpíváme si,*“ vesele zaprosil starší student. Vyndal z obalu kytaru, drnkl do strun a spustil: „*Nemelem, nemelem.*“ Postupně se přidávali ostatní cestující. Zatím pan řidič běhal kolem autobusu a hlasitě nadával.

Již nikomu nevadilo, že student neudělá zkoušku, že paní nedoveze tetě buchty, že starší pán rozbil při havárii všechna domácí vajíčka, která vezl synovi do Prachatic.

„*Tady to vypadá jako v cirkuse,*“ pohoršeně si ulevil řidič. „*Dobře poslouvejte. Postupně vylezete ven přes mou sedačku a počkáme na posilu.*“ Přesun proběhl rychle. Náhradní autobus byl vyhrátý a voněl novotou.

„*Žajímalo by mě, zda tohle byla na naší cestě poslední díra, nebo ještě nějakou potkáme,*“ pro- nesl suše mladší. „*Dej už pokoj. Buď rád, že máme plné žaludky a sedíme v teple!*“ sykl zlobně starší student.

Do Prachatic jsme přijeli se zpožděním, ale nikomu to očividně nevadilo, i když dnešní jízda nesplnila předsevzetí jednotlivců dostat se na určené místo.

„*Panstvo, vystupovat,*“ rozesmál se řidič. Najednou se z autobusu nikomu nechtělo. Vzájemné úsměvy, stisky rukou a vtipná slova provázely loučení. Všechny nás prostu- poval pocit radosti, že vše dobře dopadlo.

Domů jsem přijela až večer. Zabijačka se vydařila a moje chuťové pohárky zaží- valy hody při ochutnávání všech výrobků z masa.

Venku řádila sněhová fujavice. Manželé, kteří dnes slavili výročí svatby, seděli u krbu. „*Musím zavolat vnučky domů, budou celé mokré a mohly by stonat,*“ rozhodla babička. Na její zavolání vnučky přiběhly a silný vítr za nimi zabouchl dveře. „*Rychle odložte mokré oblečení a běžte za dědou do tepla, kde se převlečete do suchého,*“ zavelela babička.

„*Dědo, dědo, vyprávěj nám něco o zimě,*“ zaprosily vnučky. Děda jednou rukou přivinul obě holčičky na prsa, druhou rukou objal babičku kolem ramen a něžně zašeptal. „*Dobře, že na světě existují sněhové díry a že jsme stejným autobusem jeli oba dva.*“ Babička s oroseným zrakem svou ruku položila na dědovu. Vzpomínali na společnou cestu au- tobusem a životem, vždyť padesát let je daleká cesta.

Seděli, i když v krbu vyhasl oheň a první hvězdy rozzářily noční oblohu.

DPS Hvízdal

Jana Kleinová, *1953

Anna Ambrosová

Vařit s láskou a jíst pestře a střídmě

Moje vzpomínky se týkají mého dětství, války i doby, kdy jsem byla vdaná. Maminka výborně pekla a vařila. Jídla mého dětství ve spojitosti s maminkou byla jednoduchá, když byly například nové brambory. Brambory se uvařily a omastily smaženou cibulkou, poté se podávaly jen tak se zeleným salátem. Vždy nám dobře chutnalo, měli jsme jednoduchá a dobrá jídla. Maminka tak vařila pro tatínka a nás pět dětí. Říkávala, že *nemáme žádné dno*, čímž myslela, že bychom mohli jíst pořád. Když jsme běhávali venku, rychle se něco snědlo, například jsme vzali chlupaté knedlíky jen tak do ruky, a běželi jsme ven.

Maminka mi dávala rady ohledně kuchyně i do života, kladla mi na srdce, abych nedělala víc domácích prací najednou např. vařit a žehlit ve stejný čas. Brávala mě do kuchyně a kolem mých dvanácti let mě učila vařit. Dělávala jsem ze začátku pomocné práce, např. škrábání brambor, mytí nádobí, a postupně přibýlo i vaření.

Základ našeho stravování byly brambory, šklubánky, šišky s mákem, bramborové placky, které jsme pekly na modrých kachlových kamnech, na kterých se zároveň ohřívala voda na nádobí. Když bylo v létě ovoce, dělávaly se švestkové knedlíky, knedlíky s borůvkami, na které s námi chodil i tatínek, když měl volno. V létě bylo jídlo pestřejší. Maminka vybírala brambory, aby byly stejné, poté je vyprala, a pekly se se slupkou, posolily se a omastily sádlem nebo smaženou cibulkou. Tuto dobrotu maminka dávala do kameninové mísy, která byla z jedné strany hnědá a z druhé bílá s hnědými květy.

Na statku, kde jsme bydleli v Chotěboři, správcoval pan Řebíček. Měla jsem moc ráda jejich dceru Lidušku. Ta, když ucítila vůni brambor, pokaždé přiběhla. Moje vzpomínky na brambory se také pojí s jinými událostmi. Bylo mi dvanáct let a tehdy se už téměř blížil konec války. Devět dní jsme všichni z domu spali ve sklepě na bramborách. Chotěboř byla oblast vojensky zajímavá, protože zde byla prachárna na Bílku. Zde se schovávali Němci a sjížděli se sem Angličané a Rusové. Tenkrát nám přišel do sklepa oznámit syn pana Řebíčka, že válka skončila. Měl připnutou trikoloru, tatínek byl Žid a maminka Němka. Paní Řebíčkovou manžel schovával celou válku a ve zdraví válku přežili. Rodina Řebíčková v roce 1968 emigrovala se svými dětmi Liduškou a Karlem na západ. Lidušku jsem už nikdy neviděla.

Čas běžel a já se vdala. Nejvíce jsem tedy vařila manželovi, s chutí vše snědl a také pochválil. S oblibou jsem hledala v časopisech pro své kulinářství nové recepty. Zkoušela jsem ráda nové recepty, manžel poté některé jídlo komentoval slovy: „*Bylo to dobré, ale vařit to už nemusíš.*“

Vzhledem k tomu, že pocházel z Moravy, často jsem vařila knedle. Na rozdíl od stravování manžela jsem byla zvyklá z domova jíst *lehčí stravu*, i k vepřové pečení moje maminka dělala místo knedlíků šťouchané brambory. Pocházela jsem z Vysočiny, bramborářské oblasti. Přes týden jsem byla zvyklá vařit bezmasá jídla. Měli jsme rádi kapustu, květák, zelí. Když jsem vařila polévku, ráda jsem vybírala vařenou zeleninu a jedla, což manžel komentoval slovy, že té zeleniny je *už poměrně dost*. Úroda ovoce a zeleniny byla vždy poměrně bohatá.

S manželem, byť jsme měli v jídle rozdílné zvyky, jsme vždycky našli kompromis. Myslím si, že základ zdraví je vařit s láskou, jíst pestře a střídmě.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Anna Ambrosová, *1933*

Václav Kliment

Dobré jídlo – dobrá mysl

Téma pro letošní ročník literární soutěže Dobrovodské zrcadlení, které má vystihnout nejen *gurmánské prožitky*, je mi velmi blízké, dokonce bych řekl, až osudové.

Jsem vyučený číšník, vystudoval jsem hotelovou školu v Mariánských Lázních. Téměř čtyřicet let jsem v gastronomii pracoval na středních řídicích funkcích. Největší část svého profesního života jsem prožil v Hotelu Vyšehrad, který se nacházel v Českém Krumlově, kde jsem pracoval na pozici vrchního číšníka a vedoucího odbytových středisek. Přiznám se, že jako obsluhující personál jsme často sklízeli pochvaly za něco, co vytvořili naši kolegové kuchaři, bohužel ale někdy tomu bylo i naopak. Avšak oprávněnou stížnost jsme se vždy snažili vyřešit ke vzájemné spokojenosti, neboť nám všem opravdu na prestiži a dobré pověsti záleželo.

Tím se dostávám trochu oslím můstkem k zadání *Láska prochází žaludkem* – což jsem viděl mnohokrát na vlastní oči. Uvedu příklad: Host, který do restaurace přišel z nějakého důvodu rozkohoutěný, viděl svět po dobrém obědě či večeři v lepších barvách. Také jsem na vlastní uši slyšel: „*Vidíš, kdybys udělala takovouto svíčkovou a né ty tvoje thajský hatlapatlaniny, tak jsem tě nikdy neopustil.*“ Láska opravdu prochází žaludkem, což jsem měl dlouhou dobu možnost pozorovat. Dobře najedený člověk je vstřícný, chápavý, nezávidí, vidí svět v lepších barvách a při představě stejně kvalitní večeře je schopen udělat ústupky, případně slevit ze svých nároků a očekávání nebo odpustit. Záleží, co právě kdo řeší.

Závěr musím trochu rozšířit. V Domově seniorů ve Chvalkově jsem již rok a půl a úroveň naší kuchyně je úžasná – je pestrá, nápaditá a poctivě a s láskou připravená a vyrobená. To je ovlivněno i úrovní ostatních úseku celého domova – sestřičky, aktivizační pracovníce (jak já říkám aktivistky), paní staniční, sociální pracovníce a zdaleka ne v poslední řadě paní uklízečky, které mají utřený prach ještě dříve, než na místo dopadne. Všichni dávají do své práce profesionalitu, ale i něco navíc: laskavost, trpělivost a nekonečné množství námahy, a to všechno s úplnou samozřejmostí.

Za svůj profesní život jsem jako porotce prošel celou řadou gastronomických soutěží – učňovských, okresních i celostátních, od Ex Plzeň až po GastroPrag. Setkal jsem se se skutečnými mistry našeho oboru, s kuchaři, kteří nás reprezentovali v Bruselu, Montrealu, Moskvě... Vytvářeli kreace, na které jsem nejen já hleděl s ohromným úžasem.

Zpátky se vracím k danému tématu: *Láska prochází žaludkem...*

Takovou koprovku, rajskou nebo svíčkovou, jaké tady na Chvalkově máme, by zmínění mistři nesvedli. Takže jestli láska opravdu prochází žaludkem, tak já chvalkovské kuchařinky miluju!

DS Dobrá Voda, pracoviště Chvalkov

*Václav Kliment, *1947*

Miroslava Lišková

Buchty dvakrát pečené

Říká se, že láska prochází žaludkem. Vaření je důležité, protože najedený partner je spokojený. To ale nestačí, k soužití patří pochopení, úcta jednoho k druhému, důvěra, věrnost a schopnost odpustit chybu tomu druhému. Vzplanutí se časem utlumí, přijdou děti, starosti, nemoci, a pak se teprve ukáže, jestli to byla láska.

Teď k té lásce a žaludku. Když se manžel vrátil z vojny v roce 1954, dostal byt u statků, kde dříve pracoval jako účetní. Byly to dvě místnosti, nic moc ani nic víc. Vše ostatní bylo společné. Pro vodu jsem chodila asi sto metrů od domu, protože z vodovodu tekla jen voda z rybníka, která nebyla ani na praní prádla, ale jen pro dobytek. Do obchodu jsme měli daleko, a tak chléb nám vozili z Koloděj. V bytě jsme měli malý sporák, moc se mi líbil. Dodnes ráda pečů a vařím. Jako malá jsem se pletla mamince do vaření. Ze všeho nejraději jsem zadělávala knedlíky v malých dřevěných neckách.

Jednoho dne měl manžel chuť na kynuté buchty. Zadělala jsem proto těsto a po vykynutí vytvarovala buchty, které jsem naplnila tvarohem. Buchty již ležely na plechu, jenže trouba nehřála. Přiložila jsem dřevo, ale nic se nedělo. Málo platné, trouba nepekla. Nešťastná jsem šla k sousedce, starší, moc hodné paní. Poprosila jsem ji, zda by mi mohla pomoci. Řekla, že se jí to už také stalo, sporáky jsme měly stejné, ať buchty přinesu. Buchty jsme šouply do trouby, která pekla jen shora. Když byly z jedné strany upečené, překloupila jsem je na druhý vymazaný plech, a buchty se dopekly. Moc nám chutnaly.

Nic naplat, bylo potřeba spravit můj sporák, a tak jsem se dala do opravy. Vytáhla jsem spodní plech a prohlédla si, jak je to dole poskládané. A tak dlouho jsem zkoušela, až se to povedlo a trouba začala péct i dole.

Jakmile se na trhu objevila remoska, hned jsem si ji koupila. Jednou jsem použila recept z televize na pečené kuře s jablky. To byla pohroma! Moji tři kluci odmítli oběd, vůbec jim nechutnalo. Trvali na nádivce ke kuřeti a měli moře řečí v tom smyslu, abych zase vařila normální jídlo. Tehdy jsem si pobřečela v prádelně, bylo mi to moc líto, a už jsem nikdy nic takového nezkoušela.

V roce 1984 se ženil můj syn, pekla jsem koláče, dorty, cukroví, hlavně aby bylo všeho dost do výslužek. Když bylo vše hotové, zůstaly zbytky – oříšky, kokos, cukr a různé přísady. Nerada jsem plýtvala, tak co s tím? Upekla jsem placky, rozdrtila všechny zbytky, přidala máslo a zpracovala. Placky jsem pokapala rumem a potřela džemem, pak polila čokoládou a nakrájela na malé řezy. Každý, kdo ochutnal, chtěl po mě recept, ale já vlastně žádný neměla. Bylo tam vše, co dům dal, doslova a do písmene.

*CSS Staroměstská
Miroslava Lišková, *1932*

Marie Škorníčková

Sladké zákusky i miminka

Moje láska k jídlu, resp. pečení a cukrařině, započala v těžké době padesátých let. Nejhorší byl rok 1953. Rodiče měli majetek, byli zemědělci, a majetek jim zabavili. Komunistická strana z nich udělala vyvrhele, nikam jsme nesměli.

Školu a obor cukrář jsem si vlastně vybrala nedobrovolně. Výběr ovlivnila situace doma, když maminka spadla z půdy a roztříštila si patu, takže jsem musela v domácnosti tatínkovi pomáhat. Všechno začalo nábořem. Tehdy po školách chodila skupina náborářů, většinou mužů. S nimi chodil ředitel treboňské Jednoty pan Eger. Tenkrát už byli na odchodu ze dveří, pan ředitel se vrátil a řekl mi: „*Holka co s tebou? Jsi slabá, nechceš dělat cukrařinu?*“ Potřeboval tehdy učenku do dílny v Třeboni. Dostala jsem se na studium do Západočeského konzumního družstva a učila se v Plzni. Studium nám bylo zkráceno o rok, takže vše, co ostatní zvládali za tři roky, jsme museli zvládnout za dva. Studium se konalo v bývalé budově německého gymnázia. Výuka probíhala tak, že dopoledne byla dílenská praxe a odpoledne teorie. Bylo nás pět studentů, kteří ukončili studium s vyznamenáním, a doporučili nám studium v Pardubicích na mistrovskou školu. Tam se dostaly kamarádky, které měly finance, my ostatní jsme si už chtěli začít vydělávat.

Praxi jsme měli v dílnách, kdy jsme museli z hygienických důvodů nosit bílé pláště a čepce. Měli jsme instruktora a vedoucího pány Schweinera a Kaufnera. Byli přísní, ale moc hodní. Na praxi jsme se učili od dortů po zákusky. Vedoucí dával recepty do oběhu na zkoušku, výrobky se musely ochutnat. Pamatuji si na vedoucího pana Nováka, který neuměl skoro nic, ale protože byl jako jiní angažovaný, měli dobrou pra-

covní místa. Pan Novák veškerou práci delegoval na pana Raka, vedoucího dílny. Ten dostal tehdy za úkol prozkoušet s námi nový recept piškotových řezů. Stala se nepříjemná situace, kdy pan Rak snědl při ochutnávce větší kousek, a nastal slovní konflikt mezi ním a panem Novákem, který se řešil až u ředitele.

Vzpomínky na vedoucího pana Nováka nejsou vůbec příjemné. Jednou se nám, když jsme pekly se spolužačkami asi v devíti troubách, trošku cukroví spálilo, a on hned z toho udělal velký problém. Hodně jsem se věnovala se spolužákem zdobením dortů. Vyráběli jsme různé tvary, např. srdce, knihu a další. Krémy se vyráběly z pravého másla.

Školu jsme měli v Plzni v Čechově ulici, zákusky a dorty se dovážely do mléčného baru na rohu ulice. Na naše dorty a zákusky se stávaly i fronty. Vzpomínám si na zážitky, kdy mojí spolužačce Jarce Šánové z Loun nešel vyrobit rovný dort, možná proto, že špatně viděla. Pan vedoucí byl moc hodný člověk, ale tehdy už nevydržel a dort po ní hodil.

Při závěrečných praktických zkouškách jsme si losovali téma. Vybrala jsem si bramboru – zákusek obalený v kakau. Musel jste si všechno vyrobit – bufler čili piškot i krém a udělat si tzv. marcipánku, která se plnila. Měla jsem dost náročná témata, tím druhým byly kremrole a třetím umělecká cukrářská tvorba. Na nižší dortové formě jsem tehdy dělala jezírko s labutěmi. U zkoušek jsem měla výborné výsledky.

Po škole jsem v roce 1953 nastoupila v Třeboni. Lidé neměli peníze na utrácení, jen na nutné potřeby. Nás cukrářky museli rozhodit na prodejny. Jarka Zemanová zůstala v Lišově, spolužačka Vlasta v Suchdole nad Lužnicí, já měla jít do Lomnice. Jenže dojíždění nebylo možné, nic jsem si nevydělávala. Dostala jsem tedy nabídku práce do skladů Jednoty v Třeboni.

Čas se začal lepšit a začali nás svolávat zpátky. Nebyla elektřina, pracovali jsme jako mladiství tajně v noci, což jsme nesměli. Tenkrát do výroby přišli vojáci, zrovna jsem zadělávala na linecké cukroví. Vojáci si chtěli na melangeru umlít mák, potřebovali pomoci, ale já měla ruku v druhém stroji. Levá ruka se mi zaklínila, naštěstí se nic nestalo, ruka byla jen zhmožděná. Měla jsem ji zafixovanou asi tři týdny.

Tatínek zůstal po úrazu maminky na všechno sám. Poprosila jsem tedy vedoucího, jestli by mi nedal volno. Jenže ten mi nevyšel vstříc. Bohužel jsem proto musela dát

výpověď, abych tatínkovi pomohla. Doma jsem připravovala dorty na narozeniny, svatby, křtiny a další události. Vyráběla jsem je většinou zadarmo, lidi mnohdy nepřinesli ani suroviny. Maminka proto chtěla, ať peču dorty u těch, co je požadují, protože jsem na svou ochotu doplácela surovinami a propálenou elektřinou.

Osud tomu asi tak chtěl. V Domaníně, kde vzniklo JZD, mi dal předseda pan Pavlíček možnost starat se v sezoně o děti, byla jsem jako chůva. Musela jsem si doplnit vzdělání a udělat školu nebo kurz. Nastoupila jsem do pěstounského kurzu a úspěšně složila zkoušky. Praxi jsem dělala v Třeboni a začala pracovat v Domaníně, později v Kojákovících a v Tušti. Podala jsem si ještě přihlášku na Střední pedagogickou školu do Prachatic a Soběslavi, jenže jsem nebyla přijata pro nesocialistické myšlení. Učila jsem pak v Suchdole nad Lužnicí. V Třeboni tehdy hledali sestru do jeslí, které patřily pod Ústav národního zdraví. Podala jsem si žádost u ředitele a začala pracovat jako sestřička u miminek.

Dorty a sladké dobroty jsem tak vyměnila za sladká miminka.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Marie Škorníčková, *1944*

kolektiv: Jaroslava Brejchová, Jiří Fiala, Zdeňka Jílková, Jaroslava Klečatská, Jiří Kozel, Josef Meišner, Jindra Petráčková, Jaroslav Přivozník, Stanislav Vodička

Všechny chutě života

Říká se: *100 lidí – 100 chutí.*

To trošku zamyslet se nás nutí.

Pojďme se na to podívat trošku zblízka,
čím třeba voněla právě vaše rodná víska?

„*Co kraj, to jiný mrav,*“ dávné přísloví praví.
A to je právě to, co nás na životě baví.

Je rozmanitý barvami, přírodou, lidmi i jídly.
Takže je jasné, že velmi odlišné pokrmy by vám na různých místech na
Zemi nabídli.

Když zavřeme oči a ponoříme se do našich vzpomínek,
hned si představíme, co jsme měli rádi třeba od našich maminek.

Co takhle květy bezu obalené ve strouhance?
To byla smažená dobrota nazývaná kosmatice.

Nedělní sváteční oběd, celá rodina, a už se nám sbíhají sliny.

To když se nám na talíři objeví jedinečná svíčková od maminy.
Další si vzpomene, jak na podzim na poli
sedí u hřejivého ohýnku a vytahuje z něj pečené brambory.

V kamnech praská dříví a na okna kreslí kytky mráz.
Budou Vánoce a ve vzpomínkách už jsme jinde zas.

Sladká vůně chaloupkou celou se line
a babička u plotny neodolatelnou vánočku vine.

V komoře už odpočívá linecké, rohlíčky a další cukroví.
Co bylo pod stromkem za dárky, dnes už se nikdo nedozví.

Palačinky, lívance, šklubánky, vdolečky, krupicová kaše.
Která sladká dobrota byla právě ta vaše?

A co třeba dobroty z jablíček?
Těmi se jistě přecpal nejeden pupíček.

Rozvar na vdolky anebo pečená v troubě,
štrúdl, ten vždy patřil k rodinné chloubě.
A co se trochu přesunout v čase?
Kdopak jste doma chovali prase?

Jelítka, jitrničky, tlačěnka a prdelačka.
To je přeci ta pravá česká zabijačka!

Chleba se sádlem, cibulí a škvarky.
Každý druhý Němec by za to dal všechny své marky.

Od zabijaček už je to jen krůček k masopustu.
Žádný dišputát proti každého gustu.
Představte si teď, jak jste na výletě v barevné větrovce
a maminka vyndává bonbony ve žluté plechovce.

Pamatujete si ještě na jejich příchutě?
Fialkové bonbony byly hitem každické poutě.

A takhle by naše vzpomínání a vyprávění nekonečné mohlo být.
A jeho čtení by vás začalo brzy nebavit.
Nechme si lásku procházet nejen žaludkem
a proplovejme životem se zdravým úsudkem.
A tak pojďme naše cestování minulostí uzavřít.
Těšme se z každého dalšího dne a zkusme prostě žít.

DS Chýnov, pracoviště Budislav

*Jaroslava Brejchová, *1928 | Jiří Fiala, *1933 | Zdeňka Jílková, *1933*
*Jaroslava Klečatská, *1930 | Jiří Kozel, *1950 | Josef Meišner, *1953*
*Jindra Petráčková *1952 | Jaroslav Přivozník, *1936 | Stanislav Vodička *1955*

Jiří Jäger

Od šklubánek k cestování

Jaké máte vzpomínky na chutě a vůně vašeho života?

Jé, já jich mám, ale to bude nadlouho. Jsem ročník 1928. Pocházím ze sedmi dětí, byl jsem nejmladší. Ty první tři už jsem neznal, zemřely, než jsem se narodil. Tatínek mi zemřel, když mi bylo sedm let, toho už si taky téměř nepamatuji. Maminka se o nás starala, hladem jsme nikdy netrpěli a nežili si špatně. Měli jsme domeček se zahrádkou v Kunraticích. Jako kluk jsem miloval mamčininy šklubánky a samozřejmě svíčkovou. Ale to bylo sváteční jídlo. Maso jsme měli asi tak jednou týdně.

Chodil jsem do obecní školy, pak do měšťanky. V roce 1943 jsem nastoupil na 1.stavební průmyslovku v Betlémské. Tu ale v roce 1944 zavřeli, takže jsem šel do fabriky. Lisoval jsem letecké součástky pro ČKD. O rok později jsem už ale kopal zákopy pro německou armádu v Sudetech.

Zůstala vám nějaká vzpomínka či chuť a vůně z tehdejší doby?

Ano, hlad. Velký, velký hlad. Prvního května nás převáželi vlakem a já ve Valašském Meziříčí na nádraží utekl do vlaku na Prahu. Tam jsme se švagrem na Dlouhé třídě dělali kola u nějakého Jindry Hrdličky. Pak přišel 5. květen 1945 a povstání. Lidi vyháněli Němce, kteří chtěli stejně na západ. Taky mi dali flintu do ruky, ale já z ní nikdy nevystřelil. Čekali jsme na Američany, kteří ale skončili v Plzni. A 9. května přišli do Prahy Rusové.

Znovu se otevřela škola a já mohl dostudovat. Maturoval jsem v roce 1947. Po škole jsem nastoupil do ČKD v Karlíně, kde pracovala už sestra, která mi to domluvila. Vždycky mě zajímala politika, tak jsem se v roce 1948 přidal k Národním socialistům. O pár let později jsem se dvěma kamarády jel jako by na dovolenou do Železné Rudy. Chtěli jsme přejít hranice, ale chytili nás. Seděl jsem pár měsíců ve věznici v Plzni. Jídla bylo hodně málo a bylo hodně špatné.

Když mě pustili z vězení, byl jsem povolán na vojnu. Nastoupil jsem na Slovensko k PTP – pomocnému technickému praporu. Tam jsme se měli dobře. Práce byla sice těžká, ale dobře jsme jedli a za práci dostávali i peníze.

Takže z tohoto období života si asi vybavujete chutě slovenských jídel?

Ne ne, nám vařil český kuchař. Na vojně jsem se v roce 1952 oženil. O rok později jsem měl už po vojně a práci jsem si našel ve Škodovce v Praze v projekčním středisku jako projektant potrubí. Škodovka tenkrát montovala teplárny a elektrárny nejen po republice, ale i po světě. A tam začalo moje cestování a objevování nových míst a chutí.

Například při vzpomínce na dánské město Amager mi hned naskočí chuť výborného piva. Koukl jsem se do švýcarského Oberthalu, v Itálii navštívil šikmou věž v Pise, protože tehdy se na ni ještě mohlo. Pamatuji si, že italské jídlo bylo znamenité. Často jsem jezdil také do Hamburku, Francii jsem procestoval se synovcem. Měl jsem Fiata 125, a tím jsme projeli francouzské pobřeží přes Marseille až do Paříže. Z Francie si jednu vůni živě vybavuji. Přijeli jsme do jednoho z francouzských měst už hodně pozdě v noci a spali v autě. Ráno, když jsme se vzbudili, jsme zjistili, že spíme na skládce. Nechápu, že jsme ten zápach večer necítili. Krásné místo, kam jsem vycestoval i s manželkou, bylo na Faerských ostrovech. Tam se nám moc líbilo. Zkrátka těch míst bylo tolik, že si na všechny už ani nepamatuji.

S manželkou jsme měli dceru, která se provdala za Němce a v Německu pak i žili. Veselou příhodu mám z její svatby na Staroměstské radnici. Stál za ní takový nenápadný mužik – překladatel. Farář se ptal ženicha, zda si bere mou dceru. Mužik přeložil, zeť německy odpověděl *ja*. Pak se farář ptal dcery, zda si bere svého vyvoleného, a dcera nic, mlčela. Už nás s manželkou polévalo horko, když se farář zeptal dcery znova, ta už naštěstí odpověděla *ano*. Když jsme se jí pak ptali, proč neodpověděla hned, tak že prý čekala na překlad do němčiny. Tahle příhoda mě vždycky rozesměje.

Ze Škodovky jsem pak odešel do Technických služeb hlavního města Prahy, kde jsem pracoval jako vedoucí střediska. V roce 1976 jsme koupili chalupu v Záhosticích u Chýnova a kompletně ji zrekonstruovali. Když jsem šel do důchodu, hned jsme se do Záhostic přestěhovali. Manželka před šesti lety umřela a já se před rokem a půl přistěhoval sem do Domova seniorů.

Když to shrnu, tak na jídlo jsem sice nikdy moc nebyl, ale můžu říct, že jsem o to s větší chutí rád cestoval.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chwalkov

*Jiří Jäger, *1928*

Marie Jedličková

Halušky a švestkové knedlíky

Narodila jsem se a vyrůstala na Českomoravské vysočině v rodině domkaře. Byly jsme čtyři děti, tatínek chodil na zednickou práci, maminka spolu s dědečkem obdělávala menší polnost a babička celé rodině vařila. Babiččino menu bylo velmi jednoduché – bramborová polévka a k tomu buď švestkové knedlíky nebo škubánky či pekáče pečené na plotně a kaše. Jako dětem nám nejvíce chutnala kaše z krup, jak ta bývala vynikající!

Změna nastala, když k nám do rodiny přibyl slovenský mladík, otec mého chlapčeka. Ten vyžadoval, aby se vařilo, co vařila jeho maminka, tedy slovenskou kuchyni. Nejvíce mu bylo smutno po haluškách, takže mě jako začínající kuchařku vedl k tomu, abych se zmíněný pokrm naučila. Věděl jenom, že jde o uvařené kousky s vařeným zelím, pomaštěné usmaženou cibulkou.

Cesta ke slušnému jídlu byla trnitá. Bylo třeba vyzkoušet, jaká mouka se do pokrmu dává, jakou konzistenci musí mít těsto, jak dobře zvládnout lžící vykrajování malých kousků z těsta na prkénka. Můj první pokus byla katastrofa! Uvařila se hustá kaše, tak akorát na vylití. Postupem času jsem se však zlepšovala a podařilo se mi dosáhnout dobrého výsledku.

Myslím, že právě sblížení české a slovenské kuchyně přispělo k našemu spokojenému soužití. I naši tři synové, které jsme vychovali, byli zvyklí na jídla z obou kuchyní, jak na jídla sladká a sladkokyselá, tak i na ta ostrá z kuchyně slovenské. O spokojenosti svědčí i skutečnost, že jsme spolu až do manželovy smrti prožili padesát šest let.

Také jeho skon se váže k námi oblíbeným švestkovým knedlíkům. Bylo 15. září 2015, kdy jsme je spolu naposledy sedli k večeři. Po ní mě muž poslal, abych se podívala po dvoře, jestli je vše v pořádku. Přešla jsem kuchyní a v tom uslyšela slabé a tiché *babčo*, jak mně říkával. Utíkala jsem hned nazpátky. Muž seděl na posteli a na klíně měl kyblík od sádla. Myslela jsem si, že zvrací. Nezvracel, ale z pusy mu tekla proud krve. Volala jsem pomoc, sousedka zavolala záchrannou službu a já se podle pokynů zdravotníků snažila manželovi pomoci. Lékař přijel za dvanáct minut, podíval se mu na oči a řekl mi: „*Už vám mohu říci jen to nejhorší.*“

A tak mně odešel Slovák, který se naučil jíst švestkové knedlíky.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chvalkov

*Marie Jedličková, *1938*

Jaroslav Kuneš

Vzpomínky na talíři

Láska prochází žaludkem vlastně hned, když se narodíme. První jídlo – mateřské mléko – je spojené s maminkou. A jak rosteme, poznáváme jiná, vzpomínám si na klasické piškoty a dobrou marmeládu, v misce jsem míval nastrouhané nebo na kostičky nakrájená jablka či mrkev.

Pamatuji si, že mi maminka, když jsem byl malý, kupovala na volném trhu (rok 1953, Brouk a Babka) 10 dkg šunky za 100 Kčs. Moc mi tehdy opravdu chutnala. Vzrostla tak moje láska k mamince, ale oba rodiče na mě byli moc hodní, protože jsem byl jedináček, vymodlené dítě.

Coby kluci na základní škole, když si vzpomenu na školní jídelnu – nic moc zvláštního. Zato později se mi vybaví zelí, jenže v tom špatném slova smyslu. Zelí bylo škarové a mělo divnou chuť, takže jsem ho dlouho nemohl jíst. Ale vzpomínám si, že mi již odmala chutnala cmunda, která byla ve školní jídelně dobrá. Potom si ještě vzpomínám na pěnu z bílků, bylo v ní trochu ovoce. Byla moc dobrá, a vždy jsme si pro ni šli jako první, aby na nás zbyla. Jako kluci jsme dělali lumpárny, a když jsme chtěli, aby nám ji nikdo neodnesl, tak jsme do ní plivli.

Po škole jsme vždy lítali venku, a když byl hlad, naše oblíbené jídlo bylo krajíc chleba s kremžskou hořčicí. Sám jsem si ho uměl ukrojit a namazat.

Doma musely být teplé večere, maminka byla výborná kuchařka. Pro tatínka byly večerním obědem, protože v práci obědy neměl. Pracoval v dílně, kde dělal pomníky, a potom byl řidič. Obzvlášť si vzpomínám na husu, kterou jsme měli ve sklepě v domě.

Maminka ji tam chodila krmit knedlíky – klínky, které mi také chutnaly. Potom ji maminka šiškovala. Když byla husa dost velká, maminka si vše připravila a já musel husu při zabíjení držet. Husa byla upečená, tatínek měl rád játra na cibulce, já měl rád stehno, ale i ostatní maso a také husí sádlo na chleba.

u nás byla vždycky pohoda, jak u stolu, tak celková atmosféra. Byl jsem dítě postarších rodičů, kteří se měli moc rádi. Když bylo v sobotu velké prádlo, měli jsme k obědu smažená vejce. Vždycky jsem snědl všechno, byl jsem za jídlo vděčný.

Vzpomínám na tátu, když mi koupil velkou plechovku bonbonů. Maminka uměla vynikající buchty v hlubokém pekáči, plněné marmeládou, mákem nebo tvarohem. Byla ze statku ze Lhoty, kam jsme jezdili na zabijačku. Pamatuji si na vepřový mozeček, který mi vůbec nechutnal. Krmil jsem jím kocoura, který se jen olizoval, jak mu chutnal.

Po úmrtí maminky se otec za tři roky oženil, a to jsme každou neděli chodili na oběd do hotelu Slunce na náměstí. Pro mě to byl velký svátek. Často jsem měl vídeňský řízek a brambor. Po jídle jsem vždy dostal zákusek, vzpomínám si, že mi moc chutnal bruselský dort nebo čokoládový hranůlek, který dostávali stálí zákazníci.

Macecha vařila také dobře, měl jsem vlastní velký talíř, kam se mi vešlo dvanáct knedlíků.

Pak jsem se oženil a vzal jsem si Milušku z Trocnova. Měl jsem štěstí, protože moje manželka byla z gruntu hodná žena a také dobrá kuchařka. Získala si mě na štrúdl – tažený, slabý a s hodně jablky. Tchyně moc nevařila, ale měla dobré drbáky, zelí a upečený vepřový bok, který byl pořádně prorostlý.

Tak v mém životě opravdu platilo, že láska prochází žaludkem.

CSS Staroměstská

*Jaroslav Kuneš, *1943*

Jan Leskovec

Přátelé dovedou odpouštět

Motto: Ženy mají být milovány nebo opouštěny. Jiné cesty není. (E. M. Remarque)

Je slunečný den na počátku léta. Obloha modrá, lehký větřík. Do této části parku nedoléhá městský ruch. U křižovatky cest si na pískovišti hrají děti. Na lavičkách kolem písku rozprávějí matky, spokojené, že jejich ratolesti jsou plně zaujaty tvorbou bábovek.

Sedím opodál na jedné z lavic. Rychleji jsem přelétl titulky novin, které jsem si koupil v nedaleké trafice. Muž v kiosku mi připomněl jiného, u něhož jsem si kdysi kupoval cestou do školy krabici doutníků. Pan Blažíček, kulatý obličej s přátelským pohledem, mi pokaždé popřál zdar ve spolupráci s nadějnou studující mládeží...

Odložil jsem noviny. Zpod zelené klenby stromu se začala snášet vzpomínka...

Jaruna, nejprve spíše Jarunka nebo Jarmilka. Znal jsem ji dost dlouho. Byla hezká už jako malá holka: snědá, ústojná, tmavomodré oči, černé vlásy. To bylo dřív. Teď je to mladá krásná ženská, nejen obecně krásná, ale navíc i typ. Takový italský typ, říká se.

Zamiloval se do ní Arnošt, jeden můj známý. Starý jako já. Byli jsme tenkrát krátce po maturitě. Podle jeho sdělení to byla velká láska. Velká. Byl jí pln, šťasten i nešťasten. Byl zcela zasažen citem, který v něm Jarmila vzbudila. Vyznal se jí a ona oceni-la jeho city a upřímnost, s níž ji oslovil. Začali spolu chodit. Právě i do tohoto parku. Často si nebyl zcela jist, co ji zajímá, o čem by s ní měl mluvit, obával se, aby ji třeba nenudil. Já bych mu tehdy moc neporadil. Byli jsme povahově odlišní. On s roman-

tickou, nepraktickou duší. Já tehdy snadno navazoval známosti a dívky procházely mým žitím jako apoštolové na Staroměstském orloji. Trochu jsem se zamilovával, ony snad také – ne nadlouho; opouštěl jsem je, ony opouštěly mne. Taková krátká vzplanutí, jako na houpačce.

Filmový střih: Jsme zase v parku. Dnes je ten pěkný slunečný den na počátku léta. Arnošt vězí v pavučině lásky.

Pohled na hodinky. Musím zajít koupit něco k jídlu, i jíst se musí. Beru do krabice chlebíčky, čokoládu Lindt a láhev italského vína. Bílého. Večer čekám návštěvu: Jarunu. Zítra se mnou pojede na chatu. Příjemný pocit? Ale ano. Záhy jsem však začal litovat. Arnošt mi nikdy nic nevyčetl. A já neměl odvahu se mu omluvit.

August Strindberg kdysi řekl, že nemáme dělat, čeho pak litujeme, a nelitovat toho, co jsme udělali.

CSS Staroměstská
*Jan Leskovec, *1934*

Václav Musil

Jak to bylo s rybízovým vínem, meruňkovými kompoty a točeným salámem

Moje vzpomínky se váží na mé mládí v Brně v Horních Heršpicích, když mi bylo asi patnáct let, na tatínka, kterému mohlo být kolem pětapadesáti, a našeho souseda Lajkeba. Přišel u našich k plotu, a že by bylo dobré udělat domácí rybízové víno. U nás se nikdy nepilo, maximálně jsem běhal pro pivo do hospody k paní Würtové. Celý dům byla obrovská vila, kde byl výčep a salonek.

Pan Lajkeb radil tatínkovi, jak na výrobu domácího vína. Tatínek tenkrát sehnal asi dvacetilitrový demižon, který stál na příborníku, maminka ho donesla ze sklepa. Rodiče naložili demižon rybízem, a že je třeba demižon zazátkovat.

Když tatínek s maminkou naznali, že už je víno hotové, postavili velký demižon na kuchyňský stůl. Maminka sháněla a vymývala litrové lahve se špunty a tatínek začal víno stáčet. Já na to koukal, jak oba ochutnávali. Maminka asistovala s lahvemi a tatínek z demižonu upouštěl *ten vzácný mok*. Pořád jsem přešlapoval kolem naplněných lahví a prosil tatínka, ať mi dát košť. Dodnes si pamatuji, jak jsme koštovali ze skleniček od hořčice, které byly poměrně těžké. Držel jsem tenkrát skleničku, která byla mokrá. Sklenice mi vyklouzla, upadla na demižon, a ten se rozpůlil, jako kdyby ho někdo rozpůlil mačetou. Dvacet litrů se vylilo na podlahu. Stáli jsme s rodiči v úžasu a nebyli schopni slova. Rodiče byli tak konsternovaní, že se nestihli ani zlobit. Víno se začalo

ztrácet a zateklo pod PVC na dřevěnou podlahu. Skoro rok byla u nás vůně jak v palírně.

Vzpomínám si na rodinu Lajkebovu. Přátelil jsem se se synem pana Lajkeba, který byl studovaný lékař a který mě toho moc naučil. V době totality byl zavřený z politických důvodů. Pan Lajkeb, který pracoval jako lakýrník, hodně pil. Paní Lajkebová byla z něj natolik nešťastná, že si v době, kdy byl její manžel v práci, pustila v bytě svítiplyn. Moje maminka šla ten den za paní Lajkebovou, volala na ni, ale nikdo neodpovídal. Ucítla svítiplyn, a protože věděla, že je doma, běžela tedy hned za mým tatínkem. Ten vyrazil dveře kladivem, zotvírali okna, zavřeli plyn a běželi pro pomoc. Bohužel pan Lajkeb přišel domů opět opilý a neuronil pro svou zesnulou manželku ani slzu.

Další vzpomínka se váže k létu, kdy maminka nakládala meruňky. Na stole stály mraky sklenic, které nosila naplněné voňavým ovocem do sklepa. Maminka se šla tenkrát podívat do sklepa, a viděla, že všechny meruňkové kompoty jsou zakalené. Tehdy jsem ji poprvé viděl plakat, jak jí bylo líto nejen ovoce, ale i práce a času. Všechny zkažené kompoty vynosila tehdy před dům k popelnici. Tenkrát přišel pan Lajkeb, už byl opilý, a začal sbírat zkažené meruňkové kompoty s tím, že je to věčná škoda, kompoty že se slijí a vypálí se z nich meruňkovice. Co bylo dál a jak to nakonec dopadlo s našimi kompoty, už ale nevím.

Když jsem se pak domů vrátil po letech, zjistil jsem, že náš dům, koupila rodina Lagrónů. Šlo o velmi majetnou rodinu, která měla možnost cestovat po světě, protože její členové podnikali se světskou zábavou.

Moje vzpomínky se stáčí také k mému nejmilovanějšímu jídlu od mojí maminky, kterým byly buď smíchané nudle s brambory zalité vajíčkem a hráškem a zapečené v troubě, nebo bramborový guláš s točeným salámem. Prosil jsem vždy maminku, aby tam dala *točeňáku* co nejvíce, dával se i koňský salám. Guláše se dělal doslova *kotel*. Koňský salám si spojuji s válkou, kdy jsme chodili na koňský hemenex do takové špeluňky asi za 10 Kčs. Vůně a chuť se mi pojí s mojí maminkou, která výborně pekla. Dědala povídkové buchty jako cihly, často mě odháněla od trouby, abych se nepopálil, protože jsem je chtěl jíst ještě se kouřící. Mezi mé oblíbené pokrmy patřila také kulajda. Chodíval jsem do lesa na houby a nosil jich domů obrovské množství. Houby se u nás jedly hodně, dělala se z nich smaženice, řízky, houbový guláš, nebo se dávaly pod maso.

Moc rád jsem jezdil do Zbraslavic u Kutné Hory, kde jsem trávil prázdniny. Teta připravovala pečené karásky, které se poté zalily vejcem. To byla dobrota! Tenkrát se dělávala naprosto obyčejná strava, jednoduchá a poctivá, aby se najedlo co nejvíce lidí.

Ještě teď cítím její vůně a chuť na jazyku.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Václav Musil, *1940*

Božena a Lidmila Novákovy

Když doma zavoněl chleba

S rodiči jsme žili ve Slověnicích na statku. Celkem nás bylo šest sester. Rodiče vlastnili velké pozemky, asi osmadvacet hektarů, lesy, pole, louky. Se sestrou Lídou máme věkově k sobě nejbližší. Vzhledem k tomu, že jsme bydleli s rodiči na vesnici, měli jsme větší možnost samoprodukce, oproti lidem z města, kde byli lidé nuceni si věci jen kupovat. Například zelí, které se nejen vypěstovalo, ale také krouhalo, ochutilo kmínem a solí, nakládalo do kadečky a poté se zatížilo.

Pamatuji si, jak jsme pekli chleba. Maminka ho pekla každou sobotu. Měla doma schovaný kvásek, o který musela pečovat. Chleba se zadělával v díži, peklo se jednou za týden pět bochníků. Se sestrou jsme chodily domů v poledne ze školy. Nejdříve se musela vykourit a vytopit pec. Každý bochník, který se vyválel, se musel nechat znova překynout, doprostřed se dělal křížek, aby se chlebu požeňalo a také aby nepraskal. Chléb se po překynutí pomazal vodou, aby se leskl, a poté se sázel do pece na lopatě. Každý bochník měl kolem čtyř kilogramů, takže krajíce byly obrovské. Chleba jsme si nosily se sestrou i do školy, a byl tak výborný, že si ho ostatní děti chtěly s námi vyměnit.

Po upečení chleba se většinou zadělalo na buchty, koláče nebo štrúdl. Těsto na štrúdl se připravovalo z hladké mouky a celého másla. Jedna dávka vyšla na tři *nohavice štrúdlu*. Někdy se teplá pec využívala na sušení hrušek, když *uhmiličily*, daly se usušit k jídlu nebo se zpracovávaly na hrušková povidla.

Rodiče najímali lidi na práci, zaměstnávali asi deset lidí ať už na sušení sena, žně nebo na děláni řezanky pro dobytek. Byli u nás ubytovaní a museli se najíst, proto bylo

třeba dost jídla. Denně se vařila polévka, například bramborová, chlebová, nebo zelnice zahuštěná smetanou, která byla vydatnější. K zelnici se často dělávala bramborová kaše, polítá škvarky. Jídlo bylo velmi obyčejné, ale dobré a zasytilo. Polévky byly opravdu poctivé, zahuštěné máslovou jíškou. K polévkám se často jedl chléb, který se vždy snědl, takže nezůstával. Polévka byla základ každý den. Zato maso bylo jen v neděli a zbytky se dojídaly v pondělí. Maminka vařila moc dobře, pamatujeme si na cmundu z brambor, která byla kynutá, a pekla se v troubě. Jiné obyčejné a moc dobré jídlo byly lívance.

Další *polepšení* v našem jídelníčku byla výroba másla. Když se podojila kravička, sebrala se smetana, která se zpracovávala za jeden až dva dny. Dokonce se musel odevzdat kbelík na sběr smetany, rodiče si ale nechali udělat putnu, do které se stejně smetana sbírala na výrobu másla. Máslo se stloukalo v putně asi jedenkrát za týden. Uskladňovalo se v chladu a poměrně rychle se spotřebovalo na pečivo, nebo se dělalo přepuštěné máslo, které se uskladňovalo ve sklenicích a mělo delší trvanlivost. Naše nejoblíbenější jídlo je cmunda, šišky s mákem nebo medem a lívance. Zvláštní příležitost byla zabijačka před Vánocemi a na jaře. Doma jsme si chovali prasátko, které přišel zabít řezník. Rozporcoval maso, které se dál zpracovávalo na tlačenkou, ovar nebo jitrnice, maso se i udilo. Po zabíjačce se dávalo udit maso do naší udírny, kam si chodili udit i lidé z vesnice. Jednu se stalo, že někdo z místních šunku při uzení ukradl sousedovi. Uzení masa byl takový rituál – od topení hruškovým dřívím, po nasolení a zavěšení masa.

Vzpomínky s pečením máme spojené se zaměstnáním v JZD, kde pracovala Božena. Několikrát se na nás obrátili z JZD Omlenice, abychom upekly se sestrou dorty na takzvané doplatky, protože původní pekařky se mezi sebou nepohodly. Jeden rok jsme pekly asi dvanáct dortů, na každý přišlo asi šest vajec. Na protření se používaly různé krémy z másla a pudinku. Každý, kdo přišel, dostal pěkný krajíc dortu. Za upečení dortu jsme nic nedostaly, bylo samozřejmé, že si lidé pomáhali. S láskou a dobrou vůlí jsme tenkrát pomohly.

Na závěr můžu říct, že platí: „*Jež do polosyta, pij do polopita, na dlouho vyjdou ti léta.*“

*DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
Božena a Lidmila Novákovy, *1934 a *1936*

Marie Plchová

Houbová omáčka a šterc

Jakmile začnou růst v lese houby, hupky hupky a už jsme tam. Hledat je, zpracovávat a jíst různá jídla z hub, to je naše hobby. Nejraději ze všech jídel však máme houbovou omáčku se smetanou a k ní *šterc*. Žádný knedlík ho nenahradí. Ale dobrý a povedený šterc také není jen tak. Někteří ani nevědí, co to šterc je, ani jak se ten správný chutný šterc dělá.

Tak to se dají do osolené vody oloupané a nakrájené brambory, nechají se vařit tak akorát, to znamená ne úplně do měkka. Do hrnce se nasype hladká mouka, přikryje se pokličkou a protřepe se. Z uvařených brambor se sleje přebytečná voda a brambory s trochou mouky štouchadlem rozmačkáme. Potom se na pánvičce nasucho opeče opět hladká mouka. Je potřeba dávat pozor, aby se nespálila, a musí se pořád míchat. Když je mouka opražená, přisype se k bramborám, zase se vše štouchadlem promíchá. Následně obsah vysypeme na vál a zapracujeme těsto rukama. Z něj se potom mohou vytvořit *nazí bratři*, což jsou válečky nakrájené na kousky. Nahé bratry buď posypeme škvarky, nebo je podáváme na sladko – s cukrem, mákem a máslem. Přeji dobrou chuť. A abych nezapomněla – šterc je staročeský recept ze Šumavy.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chwalkov

*Marie Plchová, *1935*

Miluše Procházková

Maminčina kuchyně a moje avokádové trojhránky

Jak se říká, že láska prochází žaludkem, je na tom něco pravdy? Myslím, že určitě ano. A to nejen láska k partnerovi, ale i k rodině a přátelům. Dobré jídlo zkrátka navozuje chvíle pohody. Každý člověk má rád ale něco jiného. Někdo dobré jídlo, někdo rád sportuje, jiný zase cestuje, nakupuje, maluje... Vůně života každého z nás je rozdílná, ale život je krátký a je potřeba si ho naplno užívat, co nejlépe to jde. Vše strašně rychle utíká, tak ať máme na co vzpomínat.

Mezi mé oblíbené vzpomínky patří, jak mě moje maminka učila vařit. Hodně jsem jí v kuchyni pomáhala. Utkvělo mi v paměti, jak jsme úplně poprvé společně vařily bramborové knedlíky. Bylo to zrovna v létě o prázdninách. Maminka mi samozřejmě radila, co mám dělat a jak postupovat, ale práci jsem dělala sama. Bylo mi tehdy asi tak deset let. Když bylo těsto hotové, tak se mi tehdy zdálo příliš řídké. Proto jsem ho tajně, aby maminka nevěděla, zahustila ještě trochou mouky. Nedopadly úplně špatně, ale byly takové tužší. Neposlechla jsem tehdy, což byla chyba. Kdybych mouku nepřidala, jak mi radila maminka, byly by výborné. Potom maminka vyrazila na borůvky. Mně se moc nechtělo, ty knedlíky mi pořád vrtaly v hlavě. Když maminka odešla a já zůstala doma sama, rozhodla jsem se, že se do nich pustím znovu, přesně podle jejích rad. A byly výborné! Když se maminka vrátila z lesa, přiznala jsem se, že jsem do těch prvních přidala mouku, a společně jsme je porovnávaly. Ale snědli jsme i ty méně povedené, které se tehdy určitě nevyhodily. Maminka mě postupně naučila i houskové

knedlíky a spousty dalších chutných pokrmů. Od té doby jsem vždycky dala na její rady a vařila podle ní.

Naopak jedna nepříjemná vzpomínka byla, když jsem s dědečkem jela pro krmení pro koně a dobytek. Jeho kobyly Minda byla ustrojená a vozila povoz, *Bedňák* se mu říkalo, na kterém jsme seděli a skládali do něj třeba jetelíček. Jezdili jsme často, ale tentokrát se kobyly splasila, když uviděla zajíce, a převrátila nás do křoví. Jí se nic nestalo a utekla domů, ale my s dědou jsme byli pěkně poškrábaní. Tenkrát jsem hodně brečela.

Zpátky ale k jídlu. Mezi má oblíbená jídla patřily vždy hlavně polévky – gulášová, zeleninová, bramborová, zelňačka, hlavně také pořádné vývary – nejlépe s játrovými knedlíčky. Jediná, kterou moc nemusím, je s rýží. S oblibou si pochutnám třeba také na cmundě nebo kuřecím plátku se zeleninou a s bramborami nebo bramborovou kaší. Když byla doma zabíjačka, měla jsem ráda domácí zabíjačkový prejt na pekáči. To jsem si vždy pochutnala. Na Boží hod nemohla chybět husa s knedlíkem a se zelím. Co si budeme povídat, spousty českých tradic jsou spojené s jídlem. Chutě se v průběhu života mohou měnit, ale moje chuť na krupicovou kaši zůstala již od dětství pořád stejná. A celkově sladká jídla patří pořád mezi má oblíbená. Nikdy nepohrdnu koláči, buchtíčkami, palačinkami nebo třeba rýžovým nákypem s ovocem.

Také velmi ráda vzpomínám na společné chvíle strávené u nás pod pergolou, kde jsme se často scházeli s přáteli a sousedy. Přípravovat pro ně občerstvení bylo nedílnou součástí každého setkání. S oblibou jsem zkoušela i nové věci a nové chutě. Jak sladké, tak i slané. Dělávali jsme doma i sushi. Vařili jsme si kafičko, které nemohlo chybět. Když nebylo rychle co ke kávě, všem přišly vhod například slané kynuté bochánky. Také víno se často popíjelo. Nadělali jsme se někdy spousty pitomostí, na které ráda vzpomínám. Třeba, když nás mužský házeli do vody.

Mezi mé oblíbené pohoštění patřily především avokádové trojhránky, jak jsem je nazvala. Na ně potřebujeme jedno balení toustového chleba, dvě avokáda, citron, 200 g tvrdého sýra – nejlepší je gouda, může být také blaťácké zlato, ale postačí i obyčejný eidam. Dále budeme potřebovat tři vejce, čtvrt litru mléka, kypřicí prášek, hladkou mouku, dvě tři rajčata, šunkový salám a také sůl, pepř a česnek dle chuti. Napřed si připravíme avokádovou pomazánku. Avokádo musí být zralé čili měkké. Rozkrojíme napůl, odstraníme pecku a polévkovou lžící obsah vyškrábneme do misky. Vidličkou

ho rozmačkáme na kašičku. Přidáme šťávu z necelé půlky citronu nebo dle chuti. Ještě osolíme a opepříme a přidáme najemno nastrouhaný sýr gouda a česnek. Pořádně vše promícháme. Vedle do mističky rozšleháme asi tři vajíčka, do kterých se přidá trochu soli, krapet mléka, necelá kávová lžička kypřicího prášku do pečiva a trocha hladké mouky. Vznikne jemné těstíčko. Rajčata nakrájíme na tenká kolečka. Toustový chléb namažeme pomazánkou z avokáda. Naskládáme rajčata, můžeme přidat ještě plátkový sýr a šunkový salám. Salámu stačí dát jen půlku kolečka, aby nevykukoval. Každý si může dát dovnitř, co má rád. Přiklopíme dalším namazaným toustovým chlebem, obalíme v těstíčku z vajec a smažíme na oleji dozlatova. Lze také ještě před obalením nechat na chvíli zapéct v toustovači, kde se spojí strany toustů, a až pak namočit v těstíčku a smažit. Kdo chce, může pak mastnotu stáhnout do ubrousku. Nejraději podávám jako trojhránky, proto toust krájím na dva trojúhelníčky. Líbí se mi, že jsou vidět ingredience uvnitř. Tousty byly všemi velmi oblíbené, proto jsem je později už dělala rovnou ze dvou balení toustového chleba. Hlavně děti – vnoučátka pořád chodila, že chtějí, abych jim je připravila. Ráda vzpomínám na společné chvíle a mlsání.

Koho ze čtenářů recept zaujal, ať jej vyzkouší. I my tady v domově jsme se sešly se ženskými a v příjemné atmosféře společně recept vyzkoušely. Všechno se snědlo, tak snad chutnalo. Ať je ale recept jakýkoli, stojí zato se sejít, být ve společnosti a popovídat se sousedy a přáteli. K tomu vám všem přeji dobré chutnání!

DS Chýnov, pracoviště Chýnov
*Miluše Procházková, *1947*

Helena Richtářová

Jak se vařilo v Kolíně

Narodila jsem se 3. srpna 1939 v Kolíně. Když mi byly asi tak dva roky, tak jsme se s maminkou, tatínkem a mladším bráškou Milanem, který byl o třináct měsíců mladší než já, přestěhovali do malé vesničky jménem Bernardov. Tam měli tatínkovi rodiče dům, který si sami postavili. Děda musel zrušit stáj, vše obezdít, a tak vznikl prostor, který byl *naše všechno* – kuchyň a ložnice. Malý bráška spal ve skladovacím šuplíku a já v postýlce. Všechno se tam vešlo, i my.

Byla válka a Kolín byl nebezpečný, protože byl stále bombardovaný. Proti tomu Bernardov byla vesnička *trochu stranou*, a nepřátelská letadla nad ním pouze přelétávala. Rodiče tu měli více klidu. Spalo, jedlo a žilo se v jedné místnosti, mělo to tak i mnoho jiných rodin. Když měl někdo místnost navíc, byla uklizená, načančaná a připravená pro hosty. Venku u domku stála stodola, kde bylo uschováno nářadí – kosy, cepy, lopaty, motyky, rýče a kde se skladovala i sláma na podestýlku pro domácí zvířata. My děti jsme si tam rády hrávaly. Na dvoře bylo hnojiště, které bylo zabezpečeno zídou, s jeho typickou *vůní*, ale i na tu jsme si brzy zvykli.

Vzpomínám si, že za války v roce 1945 udělal děda pro naši rodinu protiletický kryt. Jen ho dodělal, válka skončila, a tak jsme si tam s ostatními dětmi chodili aspoň hrát. Později z něj udělal krechť na brambory a kořenovou zeleninu, kterou pěstovali na zahrádce. Babička na jaře zasadila na záhony rajčata. Tehdy to byla vzácnost, protože je málokdo znal. Pečlivě je pečlivě hlídala, aby dozrála, a také před zloději. Jako každé zvědavé děti i nás s bratrem zajímalo, jakou že rajčata mají vlastně chuť. Ta jsme je ještě nezralé očesali a zcela zelené snědli. A přišel trest, protože nám pak po nich

bylo zle. Pokaždé, když vidím rajčata nebo cítím jejich vůni, vybaví se mi vzpomínka z dětství na tento zážitek.

Ne, že bych ale na zeleninu zanevřela, mám ji velmi ráda. Vzpomínám si, jak jsem jako dítě začala chodit do školy do malého městečka Bobylnice – tři kilometry tam a tři zase zpátky po hlavní silnici. Šlo o jednotřídku čili všech pět tříd bylo v jedné třídě, kde seděly děti rozdělené lavicemi. Pan učitel dal jedné třídě písemný úkol, druhou zatím zkoušel, další děti malovaly a jiné počítaly. Po cestě jsme si s ostatními dětmi natrhaly okurky, které rostly na přilehlých políčkách, jedly jsme je jen tak se suchým chlebem a měli je na školní svačinu.

Další vzpomínka se pojí s vůní, kuchyní a maminkou. Jak ta uměla vařit a péct! Vařila jídla od nás od Kolína, např. šklubánky, kucmoch, šišky s mákem, řepánky, rozpeky, a když bylo maso, tak ovary, bůčky, svíčkovou, vepřo-knedlo-zelo. To měl rád tatínek, který byl “masák”. Každou neděli voněly doma její buchty, na Vánoce pekla cukroví, které se jen rozplývalo na jazyku – mana nebeská! I já, když jsem se vdala a měla svoji rodinu, jsem vařila jako ona. Jen jsem se navíc musela od tchyně naučit vařit pro muže šumavská jídla, aby nezapomněl, že je ze Šumavy.

Když vidím na podzim dozrávat ořechy, vybaví se mi sklizeň úrody *papíráků*. Jde o ořechy, které rozlámeš ve dlaních. Vzpomínám na úsměvný příběh z dětství mého tatínka, kterého jsem si velmi vážila, protože mamince nemusel nikdy lhát, nebyl jí nevěrný a nikdy si nic nevynucoval. Tatínkův otec si dal vyudit po zabíjačce pěkný kus masa. Po uzení ho pověsil ke stropu, aby na něj nemohla kočka. Hned pod ním stál sud s naloženým zelím, které zrál. Taťka dostal na uzené chuť, přistavil si židli a na ní stál. Snažil se kus uzeného uříznout, jenže jak se natahoval, tak špatně šlápl a sletěl dolů. Nevšiml si, že u toho sudu stála láhev petrolínu, kterým se tenkrát svítilo ve zvláštních lampách. Jak spadl, tak ji rozbil, a než našel hadr na utření, stačil se petrolín vsáknout do zelí. Věděl, že bude zle a že dostane výprask. Běžel proto na zahradu, vlezl na ořešák a nechtěl slézt. Seděl tam až do noci. Jeho maminka, moje babička, ho prosila, aby slezl, ale on ne... Tak moc se bál otce.

Do třetice musím zmínit zaměstnání, kde se mi líbilo nejvíce – v Becherovce! Pracovala jsem tam přes 30 let a zůstala až do důchodu do roku 1994. Končila jsem jako vedoucí směny. Na tehdejší dobu moc ráda vzpomínám, nikdo neměl strach o práci, nás pracujících si vážili a s odbory jsme procestovali Československo od západu k vý-

chodu, také jsme navštívili Vídeň a Sovětský svaz. Naše práce v závodě byla kolektivní, u moderního stroje. Všechny láhve šly po pásu – prázdné, plné a pak i s nalepenými etiketami. Nikdy jsem neměla manko, nic se neztratilo. Myslím tím becherovku, která byla do závodu přivážena cisternou, a já ji musela převzít a podepsat. Ředitel pan Lupínek mě měl rád a já jeho jako ředitele také. Za svoji práci jsem byla i několikrát vyznamenána, jednou dokonce v Plzni v podniku Božkov, kam jsme patřili jako podnik a kde bylo i ředitelství. Výrobu do ciziny, např. do Ameriky, jsme dostávali přímo z Prahy. Už jsme byly připravené, že cizina musela být perfektní. Kartony byly zajištěné kolkovou známkou, putovaly pak do Evropy i do zámoří.

Ráda vzpomínám, a každý prožitý okamžik mého života byl jedinečný a krásný.

*CSS Staroměstská
Helena Richtářová, *1939*

Maja Sládková

Kouzla z naší kuchyně

Jídlo u nás bylo moc dobré a kvalitní. Maminka vařila téměř každý den. Už v té době, asi v roce 1935, jsme měli americkou lednici na uchovávání potravin. Ostatní jsme uchovávali v takzvaném lochu neboli sklepě, např. mléko, vejce a jiné potraviny. Maminka připravovala např. vařený nebo uzený hovězí jazyk, z kterého byla i výborná polévka, do níž se přidávaly kroupy a brambor. K jazyku připravovala polskou omáčku, kterou se vařený jazyk poléval, podávaly se k němu brusinky nebo rybíz, podobně jako u svičkové. Dalším oblíbeným pokrmem bylo vepřo-knedlo-zelo. Podle tohoto receptu jsem vařila i já.

Sama jsem připravovala jídlo pro rodiče, sestry a zaměstnance, kteří pracovali na naší liščí farmě. Vařila jsem dobře, maminku jsem později skoro plnohodnotně v kuchyni zastupovala. Byla jsem nejstarší ze tří sester, takže rozhodnutí bylo jasné. S láskou vzpomínám na dukátové buchtičky mojí maminky. Svou lásku k vaření a kuchyni jsem začala získávat v rodinné škole na Husově ulici, kde jsem tři roky studovala. Ženy se v té době učily ve škole šít, vařit a jiné dovednosti. Po absolvování rodinné školy jsem si dále rozšiřovala vzdělání v kuchařském kurzu, dva roky u pana Viléma Vrabce, který psal kuchařky.

Vzpomínám si na naši kuchyni, která byla moc hezká a praktická. Bylo tam všechno nač si člověk mohl pomyslet. Vařečky, sítko, míchátko, porcelánové nádobí – maminka musela mít hodně náčiní na vaření. Sporák byl elektrický a měl dvě trouby. Trouba byla plynová i elektrická. Často jsem pekla a největší úspěch měl Dobošův dort, který jsem uměla. Byl náročnější, pět korpusů se prokládalo čokoládovým kré-

mem a dort se pak zdobil karamellem. Recept jsem si našla z kuchařky: *Kuchařské předpisy* paní Anny Kofránkové, kterou jsem dostala od maminky.

Kromě dortů se peklo u nás i drobné cukroví, například vanilkové rohlíčky, čokoládové rohlíčky nebo sněhové pusinky. Peklo se na slavnostnější příležitosti v průběhu roku, např. narozeniny nebo Velikonoce. Jednou vznikla vtipná situace, když jsme seděli společně v jídelně ještě s tatínkem. Moje sestřička Vendulka, které byly asi čtyři roky,, řekla: „*Tatíčku, dej mi pusinku.*“ Tatínek se nahnul a chtěl ji políbit. Jenže sestra nechtěla pusinku coby polibek, ale pusinku – cukroví.

S nástupem války jsme měli asi pět let v domácnosti zámeckou kuchařku, která k nám byla přidělená. Dáma ve středním věku se jmenovala Gusta a bydlela u nás.

Roky ubíhaly a ze mne se stala maminka. Když jsem se přestěhovala do vlastního domu, vařila jsem hlavně v době, kdy byli synové menší, např. škrubánky s mákem. Pekla jsem kachny, které jsme chovali. Pekly se pomalu několik hodin. Nouze o jídlo nebyla, obdobím hojnosti bylo hlavně léto. Měli jsme dva sady a asi čtyři sta padesát ovocných stromů. Ovoce se zpracovávalo na marmelády, kompoty, džemy, pekly se ovocné koláče. O stromy se nám staral zahradník – sadař. Sadař byl starší pán, který byl už v penzi. O sklizeň jsme se starali my. Dodnes je sad téměř v původním stavu. Hodně se u nás zpracovávala dýně a rebarbora, která se zavařovala, nebo se z ní pekly výborné koláče. Další příjemná vzpomínka je spojená s buchtičkami se šodó. Těsto bylo kynuté, maminka po vykynutí všechny buchtičky jednotlivě krájela a mastila v pekáči máslem. Po jedné jich připravovala celý pekáček. Pokusím se vzpomenout si na šodó. Připravovalo se ze smetany hodně sladké a husté a ze žloutků. Vajíčka byla domácí, měli jsme doma i šedesát až sedmdesát slepic. Dále se přidal alkohol, např. rum nebo koňak, cukr moučka, vanilkový lusk nebo vanilkový cukr.

Patřili jsme asi k těm šťastnějším, kteří měli kvalitního jídla dost, a přesto se s ním nikdy neplýtvalo. Tak bychom se měli chovat i dnes.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Maja Sládková, *1931*

Josef Špatenka

Vůně domova

V mém životě byly důležité dvě ženy – moje maminka a moje manželka. Moje maminka byla moc hodná, zato otec byl přísný, panovačný. I jídlem a svým kuchařským uměním dávala maminka pocit domova. Když jsem za války dokončil měšťanku, začal jsem dojíždět na německou obchodní školu. Německy jsem uměl dobře. V létě jsme jezdili do školy na kolech, v zimě vlakem. Pamatuji si na krásnou blond profesorku, kterou jsme milovali, a spolužáka Ůbela, který se špatně učil a dostával i hodnocení známkou 6.

Z Trhových Svinů jsem jezdíval do Českých Budějovic do školy. Jídlo, na které nikdy nezapomenu, byla sardelová omáčka. Maminka jí připravovala třílitrový hrnec, který jsem snědl skoro všechno s knedlíkem na posezení hned po příchodu domů. Vůně domova mám spojené s pečením husy. Chovali jsme je doma a já je chodil pást k potoku, aby se vykouply. Jednou jsem hnál husy domů proutkem a jedna pořád nechtěla jít, takže jsem vzal vzteky kámen a hodil po ní. Husa přišla o nohu, a maminka mi tenkrát vynadala, že nemá ještě zralé peří. Husu ale musela zabít i my ji měli na stole předčasně. Husu jsme totiž jedli doma pravidelně v adventním období. K ní se dělávaly *drbáky* čili chlupaté knedlíky a zelí, které jsme si nakládali do kadečky. Rád na tohle období vzpomínám.

Vždy jsem rád jedl dobré jídlo. Měl jsem štěstí na další výbornou a hodně pečlivou kuchařku, kterou byla moje manželka. Pamatuji si, že velmi chutné jídlo bylo, když pekla roastbeef z hovězího a k němu dělala bramborové knedlíky. To byla mňamka.

Manželce jsem říkával, že nemám rád suché buchty, tak našla recept na buchtu z tvarohového těsta. Měl jsem rád vánočky, na Velikonoce mazance, vláčné pečivo.

Manželka bohužel před několika lety zemřela, tak jsem si začal jídlo objednávat a později na něj chodil i do hospody. Restaurace, kam jsem chodil na obědy, se jmenovala Pětka. Vařili moc dobře, a jídlo nebylo ani tak drahé. Občas jsem si doma uvařil, například svíčkovou. Vařil jsem sám podle receptu. Jídlo je pro mě v životě důležité. Moc rád jím a častokrát si vzpomenu, jaké to bývalo tenkrát...

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Josef Špatenka, *1927*

Vyhodnocení a předání cen 2023

Již druhý ročník literární soutěže nazvané Dobrovodské zrcadlení pro klienty z jihočeských domovů pro seniory letos zorganizovali zaměstnanci Domova pro seniory Dobrá Voda u Českých Budějovic.

„Hlavním cílem soutěže je zachycení příběhu, vzpomínek, možnost životní rekapitulace a jejich sdělení a sdílení, stejně jako možnost setkání a navázání nových přátelství,“ uvedla za organizátory manažerka sociální péče Alexandra Čečetková. Letos se konal 2. ročník a příspěvky psali soutěžící na téma *Láska prochází žaludkem aneb chutě a vůně mého života*.

Záštitu nad soutěží převzala náměstkyně hejtmana pro sociální oblast Lucie Kozlová, která oceněným společně s ředitelkou DS Dobrá Voda Janou Zadražilovou předala před pár dny i ceny. *„Letošní ročník byl zaměřený na vzpomínky s nezapomenutelnými zážitky spojenými s kuchyní, jídlem, stolováním, vařením i recepty,“* pokračuje Alexandra Čečetková s tím, že pamětníci vzpomínali, nakolik a jestli jídlo ovlivnilo jejich vztahy, lásky, důležité okamžiky v životě, nebo jak jídlo utvářelo osobní spokojenost a vzbudilo lásku k vaření nebo člověku.

Do soutěže se zapojily dvě desítky klientů těchto domovů pro seniory: DS Dobrá Voda s pracovištěm Chvalkov, DPS Hvízdal, CSS Staroměstská a DS Chýnov s pracovištěm Budislav, kteří soutěžili v kategoriích próza, poezie, zvláštní cena pro tým a cena roku.

Cenu roku získala Jana Kleinová (DPS Hvízdal), Cenu za prózu Václav Kliment (DS Dobrá Voda, pracoviště Chvalkov), Anna Ambrosová (DS Dobrá Voda), Marie Škorníčková (DS Dobrá Voda), Miroslava Lišková (CSS Staroměstská), Cenu pro tým pak klienti DS Chýnov, pracoviště Budislav.

Mezi čtyřčlennou porotou byla i dlouholetá spolupracovnice Deníku, spisovatelka Hanka Hosnedlová.

Radek Gális

Odkaz na článek, který vyšel 7. října 2023 na webu Českobudějovického deníku:

https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/soutezici-seniori-vzpominali-na-lasku-prochazejici-zaludkem-20231007.html

foto: Jindřich Čermák

Závěrečné zamyšlení

V životě nic není náhoda. Jako vše, i my máme své místo na světě, a vše potřebuje svůj vývoj a čas. Cesta k realizaci, uspořádání literární soutěže, jak bylo řečeno již v samotném úvodu, nebyla krátká. A jak se potvrzuje myšlenka v citátu „*Cesta, kterou najdeš bez překážek, určitě nikam nevede*“. O to více si vážím možnosti a příležitosti stát se posluchačem, čtenářem, spoluvůrcem naší publikace, kdy naši senioři – autoři příspěvků se stávají průvodci svých životních příběhů a dávají nám možnost nahlédnout do své *via vitae*. Uvědomila jsem si, že při formulování svých myšlenek má člověk možnost vyjádřit je slovy, které položí na papír, a slova zformulovaná do textu dostávají svůj řád a možná i jiný rozměr. Psaný projev můžeme vnímat jako výborný prostředek komunikace nejen pro *narovnění svých úvah*, ale také jako způsob sebepoznávání. Psaní nám totiž dává prostor vyslechnout i sám sebe. Dnešní svět virtuálního prostoru čím dál víc jednotlivé generace vzájemně *odosobňuje* a odcizuje, proto jsem velmi ráda, když vzniká něco hmatatelného, jako je právě tato kniha, která má své kouzlo. Moc mě potěší, když se stane první vlaštovkou a inspirací pro ostatní seniory, aby se do společného vzpomínání zapojili také. Každý osobní příběh a zaslaný příspěvek vnímám jako stejně hodnotný a důležitý prvek, který spoluvytváří významný celek.

Dostala jsem do života spoustu darů. Jedním z nich je privilegium setkávat se s životními příběhy lidí, kteří mě do svých životů a příběhů pustí. Potkávám se s živou historií. S láskou, úctou a pokorou děkuji za to, že mohu sdílet stejně jako vy poselství jiných.

Alexandra Čečetková

Poděkování

Chtěla bych touto cestou co nejsrdečněji poděkovat všem, kteří se podíleli na vzniku naší první vlašťovky v knižní podobě. Všem, kteří myšlenky psaní a sdílení životního příběhu věří a vidí v ní smysl. Naše knižní prvotina se skládala jako puzzle. Každý svým důležitým dílkem přispěl ke konečnému výsledku.

Jsou to především autoři jednotlivých příspěvků, bez kterých by celý koncept literární soutěže nemohl vzniknout. Dále pak kolegové i z jiných zařízení sociálních služeb, kterým chci vyjádřit poděkování za jejich obětavost, při zaznamenávání příspěvků, skvělou komunikaci a především nadšení pro dobrou věc. Jmenovitě paní Lucii Bidařové, Martině Křiváčkové, Haně Fišerové, Andree Frimmlové, Petře Havlíčkové, Elišce Hojsákové, Kláře Mojhové, Lucii Novotné, Zuzaně Příhodové, Taťáně Radové, Daně Šafránkové, Vendule Šalátové a Haně Švejkarové.

Velmi důležitou úlohu a poděkování za profesionalitu a odborné posouzení patří našim nezávislým hodnotitelům literární soutěže a korektorům našeho sborníku: Paní Haně Hosnedlové — novinářce, spisovatelce, cestovatelce. Mgr. Radku Gálisovi — českému novináři, spisovateli, fotografovi, který se dlouhodobě zabývá vzpomínkami pamětníků historických událostí, regionální problematikou a problematikou uprchlíků. Mgr. Františku Linduškoví — redaktorovi zpráv, reklamních textů v periodiku Budějovická Drbna, pedagogovi českého a anglického jazyka, instruktorovi sportu, profesionálnímu sportovci v triatlonu. Mgr. Kateřině Holečkové — kolegyni, kamarádce, aktivizační pracovníci, absolventce oboru Bohemistika, empatické a laskavé bytosti.

Chtěla bych také poděkovat vedoucí sociálního úseku Mgr. Renatě Tetourové za její podporu a víru v dobrý výsledek. Panu Jindřichu Čermákovi, který stojí za vizuální stránkou celého sborníku, zaštil jak grafickou úpravu textu, tak výběr fotografií. A na

závěr bych chtěla poděkovat ředitelce Domova pro seniory Dobrá Voda paní Janě Zadražilové, která myšlenku práce s životním příběhem promítajícího se v různých rovinách péče o seniora podporuje, ale zároveň je tvůrcem myšlenky sborníku Dobrovodského zrcadlení. Právě ona nám dala možnost na rozvoj a posunutí myšlenky literární soutěže do této podoby.

V neposlední řadě si velmi vážíme podpory a zájmu doc. Ing. Lucie Kozlové, PhD. náměstkyni hejtmana, která se rozhodla literární soutěž Dobrovodské zrcadlení stejně i sborník zaštitit.

Alexandra Čečetková

Odkazy

DS Dobrá Voda

pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic

www.domov-dobravoda.cz

pracoviště Chvalkov

www.domov-dobravoda.cz/domov-pro-seniory-pracoviste-chvalkov/

DPS Hvízdal

www.dpshvizdal.cz

DS Chýnov

pracoviště Chýnov

www.dschnov.cz

pracoviště Budislav

www.dschnov.cz/ubytovani-pece-budislav

CSS Staroměstská

www.staromestska.cz

Dobrovodské zrcadlení

sborník literární soutěže pro seniory

2022: Přátelství mého života aneb s přítelem není žádná cesta dlouhá

2023: Láska prochází žaludkem aneb vůně a chutě mého života

Vydal Domov pro seniory Dobrá Voda, organizace zřizovaná Jihočeským krajem

Organizace soutěže: Alexandra Čečetková

Jazyková korektura: Hanka Hosnedlová, Radek Gális, Kateřina Holečková

Obálka, grafická úprava a sazba z písma Baskerville: Jindřich Čermák

Zdroj ilustračních fotografií a grafiky: pixabay.com & pexels.com

Tisk: Tiskárna & kreativní grafické studio Posekaný | posekany.cz

Dobrá Voda u Českých Budějovic 2024

www.domov-dobravoda.cz

Publikace byla vydána pod záštitou náměstkyně hejtmana pro sociální oblast Lucie Kozlové.

